25ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6844 • 9 ՅՈՒԼԻՍ 1908 ՇԱԲԱԹ 23 ՃԷՄԱԶԻ-ԻԼ-ԱԽԻՐ 1326 22 Juillet 1908 25me année N. 6844

"ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80 Ղ.
» » վեցամեայ	45 »
Դուռսն ներս համար տարեկան	108 »
» » վեցամեայ	60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան	35 Ֆր.
» » վեցամեայ	20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ՄԱՄՈՒԼԻ ՇՈՒՐՋԸ

Զրպարտութիւն առատութեան պատճառով, ժամանակ մը սախսուեցանք մեր «Մամուլի Շուրջը» գրած յօդուածներուն չարքը դադրեցնել և անկէ ի վեր մեր հայ գրականութեան հորիզոնին վրայ զգալի ու կարեւոր փոփոխութիւններ կատարուեցան: Սուտկի պէս չարաթաթերթեր ածեցան պահ մը, ասուպի մը պէս անյայտացան։ Համեստ «Արշալոյսի Նամակներ» նշմարուեցան Իզմիրէն, բայց խաբուսիկ հիւսիսափայլի մը պէս խաւարեցան։ Շաբաթաթերթի «Փունջը» գրական «Փունջիկ»է մը հնաւուրց տերեւի մը, թերթի մը վերածուեցաւ, հանգուցեալ Աբամելեքի սիրասուն «Փունջ»ի կերպարանքն առնելով դարձեալ։ «Մամլիկ»ը ծաղկեցաւ իբր մանկաթերթ և նոյն իսկ ամանաթերթի մը կերպարանքն ալ առաւ, ամիսը անգամ մը գտնէ իր ընթերցողներուն չտեսնուած վէպեր հրամցնելով, բայց միշտ չարաշուկիլ են և պիտի մնան։ Ուրիշ չարաթաթերթի մը, որ կրօնաւորի լուրջ սքեմը կռնաց թեթեւ շրջազգեստով փոխանակեց, օտարներու փեսաներով սկսաւ զարդարուիլ, հանաւակ հեղինակներու կամքին արգելս տալուած ծաղրներ աբաստակելով և գրական խաչագողութեան մէջ անմահ անուն վաստակելով։ «Արեւելեան Մամուլ» ինքզինքը գեղարանցեց եռամսեայ հատորներ հանելով գրական ձոնս բովանդակութեամբ։ «Մամլիկ»ի և «Ա. Մամուլ»ի ամանաթերթ հանելուն քաջերը մասնաւորապէս գովելի են։ Ամանաթերթերն ու եռամսեաները համարելի մը մասաւոր զարգացման աստիճանին ծնունդ չափերն են. ո՛րքան որ համայնքի մը մէջ թեթեւ ու դիւրամատչելի գրականութիւնը գերիշխող դառնայ, այնքան այդ համայնքը մասաւոր ծանծաղութեան դատապարտուած է։ Լաւը, գիտական, գեղարուեստական, ընկերական, բարոյական եւայն խնդիրներ հետաքրքրողներու ընդարձակ շրջանակ մը չունենալով չեն մշակուիր և օրաթերթեր ու շաբաթաթերթեր կը գոհացնեն այդ համայնքին ճաշակը. մինչդեռ աւելի լուրջ նիւթեր մշակող գրական և մասնագիտական հանդէսներ չի կրնար ապրեցնել այսպիսի համայնք մը։ Մեր մէջ ալ այժմ նոյն գրական երեւոյթը նշմարելի է։ Գրականութեան թեթեւ ժանրը, մասնաւոր զուարճականը և վիճաբանականը ամէնէն աւելի կը շահագրգռէ ընթերցողները, քան լուրջ ուսումնասիրութիւնները, որոնց արժէքը հասկցողները դժբաղդաբար շատ նուազ են սակաւին։ Ասիկա մեր մասաւոր զարգացումի ծանծաղութեան ամէնէն փայլուն ապացոյցն է։ Կարելի բան չէ հարկա. որ ժողովուրդի մը ամբողջ գրականութիւնը զուտ գիտական կամ լուրջ գրական ըլլայ, բայց մասնագիտական հանդէսներու և գրական ու գիտական ամանաթերթերու, եռամսեաներու մեր մէջ գոյութիւն չունենալը յատկանշական երեւոյթ մին է ծանծաղամտութեան։ Մեր օրաթերթերէն ոմանք գերազոյն ջանքեր կ'ընեն լուրջ գրականութիւնը մեր հանրութեան սիրելի դարձնելու համար. ուրիշներ թեթեւ գրականութիւնը կը մշակեն, աւելի շահաբեր գտնելով։ Շատ հաւանաբար է այն երեւոյթը թէ «Մամլիկ»ի հրատարակած ամանաթերթերը պատկերազարդ վիպերու ժողովածու մըն է, իսկ «Ա. Մամուլ»ի եռամսեան գրական հանրամատչելի նիւթերու հաւաքածոյ մը։

Մինչեւ այժմ մեր մէջ եղած գրական լուրջ հանդէսներ միւտ հրատարակիչներու կրած նիւթական վնասին պատճառով, դադարումի դատապարտուած են։ Յաւելի է այս պարագան։ Վերջերս մեր Մամուլի մէջ նշմարուած ամէնէն կարեւոր երեւոյթներէն մէկն ալ Սուրհանգակի վերանոր լոյս ընծայումն է, Տիգրան Եփ. Աբրիարեանի խմբագրապետութեամբ և Վանան Եփ. Յակոբեանի նիւթական օժանդակութեամբ։ Տ. Տճատատ վարդապետի չարաթաթերթ մը ձեռնարկ փարէն ետքը Սուրհանգակ լոյս կ'ընծայուի խմբագրական և վարչական հաստատուն կազմակերպութեամբ մը և մինչեւ այժմ հրատարակած թիւերը վստահեցուցիչ գրականն են թէ Սուրհանգակին խմբագրութիւնը ջանք չի խնայեր թերթը շահեկան դարձնելու։ Յաջողութիւն և յարատեւութիւն կը մաղթենք։

* * * Թերթերու մէջ ալ շարք մը կարեւոր խնդիրներ յուզուեցան վերջին ամիսներուն մէջ, որոնց ամէնուն վրայ չենք կրնար անդրադառնալ այժմ։ Կաթոլիկ պատգամ մը ելաւ և հայոց Զօրային դէմ անդուռն բերանով, ուրանալով այդ մեծվիպասանին և ճշմարտութեան անվեհեր պաշտպանին բոլոր արժանիքները։ Պատասխան անդրադառնականութիւնը իր արձագանգը գտաւ նաեւ մեր մէջ և արդիականութեան գիտական արդիւնքները նոյն իսկ մեր անդրկովկասեան քահանաներէն ոմանց դրիչ շարժել տուին։ Սակայն արդիական գիտութիւնը և քննադատութիւնը անվրդով կը շարունակեն իրենց ընթացքը, դատապարտելով ալ ու ձոխ ամէն ծայրայեղ ենթադրութիւն և եզրակացութիւն, և մի միայն փորձառութեամբ ու ապացուցեալ ճշմարտութեան վրայ հիմնուելով։ Հեքեյ մը կրնայ քարկոծուիլ, Վարդանեան մը կրնայ անձկամիտ անդրկովկասեաններու ձգտումով հոմանշանութիւն հանուիլ, բայց անոնց քարոզած բնաղիտական կամ իրաւագիտական տեսութիւնները չեն գադրիր ապրելէ և ազդելէ։ Անձկամիտներուն յատակ է սահմանափակ անձն ու գաղափարը իրարու հետ չփոթել և երբ վերջինին դէմ պայքարելու անկարող դտնուին, առաջինը կ'արտասուրեն, որպէս զի ճշմարտութիւնը եղծեն ու խեղծեն։ Այսպիսի երեւոյթի մին ալ ականատես ենք մեր մամուլին մէջ։ Անսահմ ու անսահման կիրքը կը կուրցնէ չարք մը ազգայնամոլ գրողներ և հայոյանքներու սարսափ մը կը տիրացուի ընթերցողներուն իբր գրական «մարգարիտ»։ Անշուշտ Արեւելքի ընթերցողները փասա կ'ուզեն մեզմէ, քանի որ անոնք ալ սուտց փասերու, սուտց համոզելու կատարեալ գաղափար մը չպիտի կարենան կազմել այսպիսի գրականութեան մասին։ Անտարակոյս փասեր և իրողութիւններ, զորս կարդալով դուք դատեցէք, ընթերցողներ.

1) Խմբագիր մը վէճի կը բռնուի Արեւելեան Մամուլի հետ և տեսէ՛ք թէ ասոր խմբագիրին և աշխատակիցներու հացէին ի՛նչ լուսաւորիչներ կը թափի յօդուածի մը մէջ.

«Ա) Անգոյն, աննկարագիր, խայտառակ թերթ, Բ) Ասոր անոր վարձիին գաղտնիքները բաւղով այն պաշտելի մարդիկը, որոնք իրենց ճակատին ամօթը կը ծածկեն «Արդամ» ծածկանունին տակ. Գ) Աղտաս ձորձեր լուացող. Դ) Լաղդական խայտառակութիւն» են։ եւն.։ Այլ առակ լուսարար։

2) Տեսէ՛ք թէ ի՞նչ «գրական մարգարիտ» մը յօրինած է նոյն գրողը ուսուցչի մը դէմ, որ հայհոյանքները «գրական մարգարիտ» չի համարիր.

«Պնակալէզ, — ուսուցչական գասուն տոր մակարոյծ, մանրացած պաշտան կորնգնաղ, — պնակալէզութիւնը արուեստ մը կը դառնայ այդ ողորմելի մարդոց ձեռքը, ասուէ՛ք իրենց ամէնէն ազատ գաղտապարը և ոչա վարչկենապէս կը լղեն ու կը մաքրեն զայն, — իրենց լեզուն ճաշիճի մէջ կ'ապրի միշտ... երբ իրենց նեխած բերանը կը բանան, — խայտաղ են.»։

Le style c'est l'homme. «ոճը մարդը կը յատկանշէ» կ'ըսէ Ֆրանսական առածը և իրաւունք ալ ունի, որովհետեւ լիզուն հոգւոյն թարգմանն է։ Եւ այս դեռ «գրական մարգարիտ»ն է. ալ կրնաք եւրուարկել թէ ի՞նչ պիսի բլլայ բուն գրականութիւնը։

ԴՐՕՇԱԿ

ԼՐԱԲԵՐԻՆՕԹԵՐ

ՀԻԱՆԹԱՍ ՓՈՒՄ!!!

(Շատ պարզ պատմութիւն մը)

Ապահովաբար ո՛չ աշխարհի ունպնութեանը վրայ կը մտածէի այդ իրիկունը, ո՛չ Թոշէթի գրբանական զեղծումներու վրայ, ո՛չ կը խորհէի թէ ինչո՞ւ այդքան հմուտ կ'ըլլան Բինկեանցի տերտերները, ո՛չ վերջապէս Լբմանանի զիս հետաքրքրողը և ո՛չ ալ Տիրան Զարեանի «Նոճատառն»ը. առանց այն տեսակ բաներ են որոնք սորա՛փ չեն կրնար ազդել գրգռիս և հետեւաբար անոր պարտականութեանը վրայ, և մարդ կերակի իրիկուանվ, ազատ օդով և ազատ շիք բազմութեան մը մէջ ասելի լաւագոյն բաներ կը գտնէ իր լոյս կողմը զբաղելու համար։

Յատուկեանան Բեռացիի բուռնեկս է որ կը կատարէի Թաքսիմի Թիւնէլ, անկէ դարձեալ Թաքսիմ և դարձեալ մինչեւ Թիւնէլ։

Կերակի իրիկուն մըն էր ինչպէս ըսի և Բեռացին դուրսն էր ամբողջ։ Բազմութիւն մը, որուն մէջ պիտի փոփաքէին ինչ, մինչեւ վերջին գալըստեան օրը՝ ինձմէ սկսելով ամէն ոք։

Բառբուռնուէաս, շիք ու փռուռնուլյապատ բեռացուհիներ, իրենց արգուզարդերուս և նոյնազարդներու ամէնէն արիւանոցը կը սեղմէին զիս չորս կողմէս։ որուն համար եթէ հարկ բլլար, նոյնիսկ շնորհակալութեան դիր մը ալ կը մատուցանէին։

Եւ սուտ չեմ ըսեր, գիտցած բլլաք։

Յանցաւոր կրնամ բլլալ այդքան շա՛տ փառաբանութիւն մատուցանելուս այդ շրջագեստաւոր սեռին համար։ բայց ձեր մէջէն ասանկին քարը թո՛ղ նետէ՝ անկիա որ նուազ խունկ կը ծխէ կիներուն առջեւ։

Եւ յանկարծ կանգ կ'առնեմ։

Բայց գիտէ՞ք թէ ինչ ասել մտքերուն վրայ, առանց նախաբանի, առանց մոթեմամթեան գործողութիւններու յանկարծուստ կենալը ինչ մեծ անպատեհութիւններ ունի։ Չէ՛ գիտեր ապահովաբար և կամ չէ՛ք հանդիպած։

Այո՛, իր անպատեհութիւններ ունի, անոր համար որ մէկն ի մէկ կենալով պատճառ կ'ըլլաք որ վերէն և վարէն եկողներ յանկարդաբար իրարու ընդհարին։ Իրա՛ւ, այս ընդհարումին փոխք Ասուածոյ մարդ չընկղմիր և ոչնչան վտանգաւոր չեն ինքացուհիներուն ընդհարումները, և սակայն ընդհարումը միշտ ընդհարում է որ, եթէ ո՛չ այլերու, ընդհակառա՛կը, գոնէ կիներուն համար՝ արդուզարդերու տեսակէտէն վնասաբեր է։

Եւ ի՞նչ կայ կնոջ համար արդուզարդէն աւելի կենսական։

Կիները, սիրելի բարեկամներ, ամէն բանի կը ներեն ըսուած է. միայն աններում են անհաւատալիօրէն սիրահարներու հանդէպ։ Շատ միամիտ խօսք մըն է սակայն, որովհետեւ կիները ամէն բանի, նոյնիսկ անհաւատալիօրէն սիրահարին ալ կը ներեն, բայց երբե՛ք չեն ներեր այն երկիմաստները որ գրքաթատերերը կ'ուզենայ իր փէշին վրայ կոխելով պատեալ կամ ճամբան ընդհարումով մը՝ մոգերուն կամ գլխարկին մէկ մեռ աւելու։

Կանգ առի, ինչպէս ըսի, անոր համար որ ծիլդ առջեւս կ'երթայէն զայդ մը հրաշագեղ կիներ, հարուստ արդուզարդով, հարուստ մտքմնով, հարուստ ամէն կերպով։ Ինքնութիւնը ամէն բան լիարտաս կերպով շնորհած էր. բնութեան ՕՀՕՄԻՐ մէկ վայրկեանին ստեղծուած էին։

Աղէկ մը չեմ գիտեր, բայց կը վստահացնեմ որ երկու վայրկեան կանգուն մնալ չտի բաց մնաց բերանս Շատեր կային չորս կողմս, բայց այդ զայդը չտանելուն մէջ գերազանցեցին էին։

Իրենց ի՞նչ ապրէլը չեմ կրնար որոշել, ոնքան ցած կը խօսէին իրարու հետ. կը հետեւիմ երկու կիներուն որոնք վայրկեան մը Տուօնէն ներս կը նային, կարծես կը վարանէին ներս մտնելու ու դուրս դարնուելու, և առանց «մա՛ք» բառը լսելու, ընտանեաբար ներս մտան բարձրատասակ մարդ մը, խարտեաշ ու երկար կիսամօրուքներով, որսորդի տարազով ու հրացանով։ Տոքթ. Ժիլօն էր։ Արտոյտի որսորդութենէ դարձին, իր հին բարեկամին մօտ ճաշելու կուգար։ Յաճախ այդպէս կ'ընէր, և զուքսին հետ չատ մտերիմ ըլլալուն, կանխաւ իմաց չէր տար։

—Ա՜հ, տոքթէօր, ես ալ ձեզի լաւ պիտի զրեէի որ հոս գաք, գայեց Թէրնանտ։ Աստուած ձեզ զրկեց հոս... Տեսէ՛ք, յարեց նորատի աղջիկը, զուքսին մտրմինը ցոյց տալով, որ թիլինտիոնին վրայ փաստած էր։

—Ի՞նչ եղած է, հարցուց տոքթէօրը, արագօրէն մէկիզի դնելով հրացանը, որսի մսխարը և փամփչտարանը։

—Չեմ գիտեր, պատասխանեց Թէրնանտ, աչքերը արցունքներով լուսցուն և իր երկիւղած սատան վրայ չեմեան։ Երբ ներս մտայ քիչ մը առաջ, այդ վիճակին մէջ կը գտնուէր արդէն։

Ժիլօ՝ իր բարեկամին մօտեցաւ և ուշադրութեամբ քննեց, առանց ձեռք դրպցընելու։ Դիտեց որ պարանոցին տակ կապտայ և երկար գիծ մը կ'արտասուրէր վիրը։ Առանց սասգելու որ զուքսը կ'ապրէր տակաւին, առանց զգալու զրեթէ ընդհատուած շնչառութեան մը և օրհասական շնչերակի մը գրեթէ անդգալի նրսփումը, տոքթ. Ժիլօ գրասեղանին քով փութաց, պէտք եղածը ասնելու համար։ Գրասեղանը խճողող տարբերանները մէջէն առաւ փղոսկրէ զօրաւոր թղթահատ մը. յետոյ զուքսին մօտեցաւ և այդ գործիքը մեկ անոր սեղմ ակռաներուն միջեւ։ Մենանն զգուշութիւնները ի գործ դնելով, փղոսկրէ շեղերը զուքսին բերանը խոթեց, ակռաներուն միջեւ, որոնք իրարու ագուցուած էին կարծես։ Կղմինները դասեց իրարմէ և թեղմէկ խոշոր խցան մը դրաւ անոնց միջեւ, որպէս զի նորէն չկողպին անոնք։ Դաւաթին լիզուն, լերդնէն զատ եկած, տակախ ինաց այդպէս։ Այն ատեն տոքթէօրը Թէրնանտի կողմ դարձաւ և փաստած մտրմինը ցոյց տալով, ցուցադին ձայնով մը դուչեց.

—Բայց խեղդո՛ւ են հէգ բարեկամս... Տարակոյս չկայ... Մարդասպանութիւն է սա։

—Ինչ կ'ըսէք, տոքթէօր, անկարելի բան է, պատասխանեց Թէրնանտ։

Բայց բժիշկը բացարձակ համոզումով մը կրկնեց.

—Այո՛, սպանութիւն է սա... Խեղդեր են։

Ձիրդ այդ պահուն Թէրնանտի կանչած սպասաւորը ներս մտաւ և արտաբերած խօսքերը լսեց։

Դ.

ՇԱԹՕՊՈՒՐ ԸՆՏԱՆԻՔԸ

Շաթօպուրը դուքսերուն պատմութիւնը սերտած կապուած է Ֆրանսական մեծ գերդաստաններու և գերման իշխանները. պատմութեան հետ։ Պաղիէրայի կրած ամէն փոփոխութեանց մէջ Քաթէշլոպուրգի կոմս մը խառնուած է բոլոր գործերուն։ Կրօնական պատերազմներու շրջանին, կոմս Ֆրիտրիխ Փօն Քաթէշլոպուրգ երեւելի հանդիսացած է իր նախահայրերու կրօնքին նկատմամբ ունեցած ջերմագին վարումով և անսակաս կրօնամոլութեամբ։ Կը պարծենար թէ այնքան լուտերական ինաջինք ըրած էր որքան Ցիսուս ձուկեր հանած էր հրաչալի ուսմանէն։ Լուի ԺԵ-ի օրով, Քաթէշլոպուրգի մը Ֆրանսա անցած է։ Հանոսի եղերքներուն վրայ, Ռուանչայմի և Եռանմիսպարկի ապեւչաս երիտասարդներուն մէջ՝ հոգւոյն գեղեցիկ կայտռոմի տէր, Մարգարիտի մօտ՝ Ապոլոն ալ գտնուած ունէր։ Վէրսայլ գացած էր, հոն տիրող համբաւեալ ճոխութենէն չլացած։ Վերջնականապէս Ֆրանսա հաստատուած, իր պնտուրական ծառայութեամբ համբաւ հանած և աչքառու հանդիսացած է Հոլանդի կրնին մէջ, Լուսաւորի մտերիմ բարեկամը դառնալով։ Տասը տարի յետոյ փոխած է իր Քաթէշլոպուրգի անունը, աւելի ֆրանսականի վերածելով, այն է Շաթօպուր անունին գործածմամբ։ Իր զաւակը, Կիյօմ, զուքսի տիպարը ժառանգած է, Քաթէշլոպուրգի Սիլէզեան ճիւղին անմիսանն հետեւանօք։ Մինչեւ ատեն ձեռք անցուցած է Պրէսլաւի չրջանակը գանուող հողային ընդարձակ կալուած մը, այսպէս Բրեսլաւի ամէնէն ազդեցիկ հողատէրերէն մէկը դառնալով։

Առնուազ չատ մը իշխանական գերդաստաններ կային, որոնց ազգատոհմութիւնը ալ էր։ Ֆրանսացի էին, սակայն Գերման ըլլալու և իբր գերիշխան ու հարկատու, հոգեր ունէին երկու երկիրներուն մէջ։ Մեր օրերը, Վալանսէ գուքսը, Տայր՝ Սական իշխանին, Ֆրանսացի ըլլալով հանդերձ, իրաւունք ունէր գերման կայսրութեան Խորհուրդին անդամակցելու, իբր գերման իշխան։ 1879ի պատմական իրողութիւններու փոփոխութիւն ներմուծած ըլլալով սովորոյթներու մէջ, երկու ազգատոհմութեան մէջեւ տարբեր գերդաստանները հարկադրեց մէկ կամ մէս երկիրը նախընտրելու։ Այդ մարդիկը արատաւոր կացութեան մը մատնուած և չուարած էին, քանի որ պարտականութիւնը կը թելադրէր երկու թշնամի բանակներու մէջ կուռելու մեռնելու տանն, ինչ որ գիւրին բան չէր։ Շաթօպուրի Ֆրանսա Բ. գուքսը, այդ դարուն բոլոր ազնուականներուն պէս զաղթելէ յետոյ, առանց վարանելու դարձած է Ֆրանսա։

(Շարունակելի)

ՄԵՐ ՊՈՍՓՈՐԸ(*)

Երկնակամարին վրայ, երկնից անսահման տարածութեան մէջ, երկու արեգակներ երբեք ա՛յնքան կարտասագեղ ու ձեւազեղ անջրպետով մը բաժնուած չեն իրարմէ ո՛րքան արեգակնափառ այն երկուաչխարհներ, Եւրոպա և Ասիան, զոր կը բաժնէ Պոսֆոր։ «Հո՛ն, սիրելի՛ս, հոն կ'ուզեմ որ տանիս զիս» կը հառաչէի հեռու Պոսֆորին ափերէն։

Երկու անդամ հեռացայ գեղապարտ իմ ծննդավայրէս։ Երեսս Արեւելք կը դարձնէի՝ հեղուկ ակնարկովը զոր դիւթական իր ծննդավայր երկրին կը ձգէր Մինեսն։ Կը հարցնէի, կ'ոգէի Մինեսնին երգը. «Կը ճանչնա՞ք զուք այն երկիրը...»։ Իմ երգս, առարկային հարաւութեանէն, աւելի հարաւայ էր. աւելի՛ հարաւայ արեւելեան այ՝ որ ուշադրելս վար կը հասէր. «Հո՛ն, սիրելիս, հոն կ'ուզեմ որ տանիք զիս»։

Ամէն անգամ որ հեռանամ մեր եզական ծննդավայրէն, ամէն անգամ աւելի սիրալի զայն կը գտնեմ։ Սիրոյ՝ բանաստեղծութեան գոյնը. կապոյտ. աստուածհնչիւնների աչքին գոյնը, կապոյտը, աստեղայ աստուածամերձ յատակին գոյնը, կապոյտը. խուսկին վերածութիւնը, կապոյտը. լուսային հարատեւ արծաթ ալիքը, կապոյտ. Ժողովրդական Ժառանգած է, Քաթէշլոպուրգի Սիլէզեան ճիւղին անմիսանն հետեւանօք։ Մինեսնին ատեն ձեռք անցուցած է Պրէսլաւի չրջանակը գանուող հողային ընդարձակ կալուած մը, այսպէս Բրեսլաւի ամէնէն ազդեցիկ հողատէրերէն մէկը դառնալով։

Առնուազ չատ մը իշխանական գերդաստաններ կային, որոնց ազգատոհմութիւնը անարդ էր։ Ֆրանսացի էին, սակայն Գերման ըլլալու և իբր գերիշխան ու հարկատու, հոգեր ունէին երկու երկիրներուն մէջ։ Մեր օրերը, Վալանսէ գուքսը, Տայր՝ Սական իշխանին, Ֆրանսացի ըլլալով հանդերձ, իրաւունք ունէր գերման կայսրութեան Խորհուրդին անդամակցելու, իբր գերման իշխան։ 1879ի պատմական իրողութիւններու փոփոխութիւն ներմուծած ըլլալով սովորոյթներու մէջ, երկու ազգատոհմութեան մէջեւ տարբեր գերդաստանները հարկադրեց մէկ կամ մէս երկիրը նախընտրելու։ Այդ մարդիկը արատաւոր կացութեան մը մատնուած և չուարած էին, քանի որ պարտականութիւնը կը թելադրէր երկու թշնամի բանակներու մէջ կուռելու մեռնելու տանն, ինչ որ գիւրին բան չէր։ Շաթօպուրի Ֆրանսա Բ. գուքսը, այդ դարուն բոլոր ազնուականներուն պէս զաղթելէ յետոյ, առանց վարանելու դարձած է Ֆրանսա։

(Շարունակելի)

(*) Խ. Խ.— Նոր սերունդի ընթերցողներուն գաղափար մը տալու համար Եղիա Տէմիրճիպաշեանի գրական բարձր կարողութեան վրայ, կ'արտատպենք ոգեւորեալ իմաստասէր գրագէտին այն գեղեցիկ և յուզիչ նկարագրականը, որ տարիներ առաջ հրատարակութեան տրուած է։

ԹԷՈՏՕՐ ՔԱՀԻՒ

ՍԷՐ ԵՒ ՈՃԻՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ռ.

ԿՈՐՈՎԻ ԱՂՋԻԿ ՄԸ

Թեւերուն տակ տաս ծերունին, և լայն թիլինթոսի մը քով քաշկրտուց, ուր դուքսը կը նստէր սովորաբար։ Ցեսոյ հրաչալի կրօնով մը յաղթեցաւ Թիլինթոսի նստատեղին վրայ դնել զանի, գլուխը դէպ ի հոն, յենարանին հակած։ Պահ մը նորէն վախով համակուեցաւ։ Այդ դիրքին մէջ՝ դուքսին աչքերը կարծես սեւեռած էին Թէրնանտի վրայ, մեռելային աչքերու յատուկ արտայայտը սեւեռումով։ Թէրնանտ անգամ մը եւս կրցաւ յաղթել իր վախին։

—Պէտք է այնպէս ընել, պէտք է այնպէս ընել, մրմնջեց նորատի աղջիկը։ Աստուած իմ, զօրավիգ եղի՛ր, ուժ և քաջութիւն տո՛ւր ինծի, կ'աղաչեմ։

Այդ տակաւի աշխատութիւնը կատարելէն յետոյ, ամէն ինչ ուռնարով կարգի դրաւ գրասեղանին վրայ, գիրքերը, փեստրները և ծծումները, որոնք իրենց տեղը չէին գտնուեր արդէն։ Ցեսոյ դէպ ի արկղամարը ուղղուեցաւ, որ կանգնակի վրայ բացուած էր։ Արագօրէն հաւաքեց ցիրուցան թուղթերը, որոնց մէջ կը գտնուէին պանքատոներ. Հէրման ուռարարած միջոցին վար ձգած ու մոռցած էր զանոնք։ Թէրնանտ արկղամարին ծոր դուռը գոցեց, քանալիները առաւ և գրասեղանին վրայ դրաւ. ամոնց արցանը։

—Հիմա ամէն ինչ տեղն է, մրմնջեց նորատի աղջիկը։ Ոչ ոք պիտի կասկածի թէ...

Իր պարտականութեան նուիրուած հոգեկան, արցունք չէր թափած տակաւին։ Իր յանչտակութիւնը արդեւք եղած էր այդ քանին։ Զիրերը թուլցան ըլլալուն, փղձկեցաւ սիրար ու սկսաւ արտասուել. յետոյ թիլինթոսին քով ծնրադրեց, և ամբողջ մարմնով դողդնար, դուքսին ուժգնն և գեղեցիկ դէմքը դիտելով, մրմնջեց.

—Կատարեցի ինչ որ պարտականութիւնս էր, խորհելով թէ քու մտածումդ ալ սա էր։ Ներէ՛ ինծի, եթէ երբեք չկրցի այնպէս գործել՝ ինչպէս դուն պիտի գործէիր, իմ ազնիւ մօրեղբայրս։

Նուազուն վիճակի մը մատնուած, զանգակին կողմը ուղղուեցաւ և բառաւոնն տանն մատով կոխեց ելեկտրական կոճակին վրայ, զանգակին ձայնը աւելի ուժգին դարձնելու համար։ Այդ պահուն

Դ.

ՇԱԹՕՊՈՒՐ ԸՆՏԱՆԻՔԸ

Շաթօպուրը դուքսերուն պատմութիւնը սերտելու կապուած է Ֆրանսական մեծ գերդաստաններու և գերման իշխանները. պատմութեան հետ։ Պաղիէրայի կրած ամէն փոփոխութեանց մէջ Քաթէշլոպուրգի կոմս մը խառնուած է բոլոր գործերուն։ Կրօնական պատերազմներու շրջանին, կոմս Ֆրիտրիխ Փօն Քաթէշլոպուրգ երեւելի հանդիսացած է իր նախահայրերու կրօնքին նկատմամբ ունեցած ջերմագին վարումով և անսակաս կրօնամոլութեամբ։ Կը պարծենար թէ այնքան լուտերական ինաջինք ըրած էր որքան Ցիսուս ձուկեր հանած էր հրաչալի ուսմանէն։ Լուի ԺԵ-ի օրով, Քաթէշլոպուրգի մը Ֆրանսա անցած է։ Հանոսի եղերքներուն վրայ, Ռուանչայմի և Եռանմիսպարկի ապեւչաս երիտասարդներուն մէջ՝ հոգւոյն գեղեցիկ կայտռոմի տէր, Մարգարիտի մօտ՝ Ապոլոն ալ գտնուած ունէր։ Վէրսայլ գացած էր, հոն տիրող համբաւեալ ճոխութենէն չլացած։ Վերջնականապէս Ֆրանսա հաստատուած, իր պնտուրական ծառայութեամբ համբաւ հանած և աչքառու հանդիսացած է Հոլանդի կրնին մէջ, Լուսաւորի մտերիմ բարեկամը դառնալով։ Տասը տարի յետոյ փոխած է իր Քաթէշլոպուրգի անունը, աւելի ֆրանսականի վերածելով, այն է Շաթօպուր անունին գործածմամբ։ Իր զաւակը, Կիյօմ, զուքսի տիպարը ժառանգած է, Քաթէշլոպուրգի Սիլէզեան ճիւղին անմիսանն հետեւանօք։ Մինեսնին ատեն ձեռք անցուցած է Պրէսլաւի չրջանակը գանուող հողային ընդարձակ կալուած մը, այսպէս Բրեսլաւի ամէնէն ազդեցիկ հողատէրերէն մէկը դառնալով։

Առնուազ չատ մը իշխանական գերդաստաններ կային, որոնց ազգատոհմութիւնը անարդ էր։ Ֆրանսացի էին, սակայն Գերման ըլլալու և իբր գերիշխան ու հարկատու, հոգեր ունէին երկու երկիրներուն մէջ։ Մեր օրերը, Վալանսէ գուքսը, Տայր՝ Սական իշխանին, Ֆրանսացի ըլլալով հանդերձ, իրաւունք ունէր գերման կայսրութեան Խորհուրդին անդամակցելու, իբր գերման իշխան։ 1879ի պատմական իրողութիւններու փոփոխութիւն ներմուծած ըլլալով սովորոյթներու մէջ, երկու ազգատոհմութեան մէջեւ տարբեր գերդաստանները հարկադրեց մէկ կամ մէս երկիրը նախընտրելու։ Այդ մարդիկը արատաւոր կացութեան մը մատնուած և չուարած էին, քանի որ պարտականութիւնը կը թելադրէր երկու թշնամի բանակներու մէջ կուռելու մեռնելու տանն, ինչ որ գիւրին բան չէր։ Շաթօպուրի Ֆրանսա Բ. գուքսը, այդ դարուն բոլոր ազնուականներուն պէս զաղթելէ յետոյ, առանց վարանելու դարձած է Ֆրանսա։

(Շարունակելի)

պակի թելերուն գոյնը, կապույտ. Ֆեռ-կիս-մայն-նինդ ծաղկին գոյնը, կապույտ. գանկապանին գոյնը, կապույտ: Արդ, կապույտն ի՞նչ ասելի կապույտ է քան հոն տ'ով, ինչ ասելի կապույտ է քան Պոսֆորն: Ու կ'երգէի. «Հոն՝ սիրելիս, հոն կուգամ որ սանիս զիս»:

Երբ առաջին անգամ հեռացայ Բիւզանդիոնէն, սիրտս փլաւ. աչալուներս հեղեղներ իջան. նուագեցայ, ելա «Գոմ-ոյոն» ը Մաման անցայ: Մեր քարտէին բոլոր գեղեցկութիւններէն Մաման-Պուռնարխ կը գնահատէի, ու ա՜ն ալ սրտիհան. հոյակապ վերջալոյսի տեսարաններ կը պարզէր աչքիս առջև. իրիկունն, ու գիշերը՝ փարոսին վրայ՝ լուսոյ զմայլիկ նուագումներ, ու սրտիհան ալիքն հառաչացուցած էր ինձի հոն՝ խորհրդաւոր մրմնջածայն իր լեզուովն՝ որ զիս հեշտաբնակային ծոցը պիտի փոխադրէր: Սակայն ի՜նչ անդիմադրելի էր կապույտին ձգողականութիւնն, երբ այն կապույտն, երբ կապույտ Պոսֆորն հեռացայ: Պոսֆորէն հեռու, ա՛չ ալ Մաման և իր մութ թեղադրութիւններուն համար, այլ նոյն ինքն Պոսֆորին համար լացի. «Հոն՝ սիրելի՛ս, հոն կ'ուզեմ որ սանին զիս»:

Կ'ըսէին, կը գրէին, կ'երգէին աչխարհի մէկ ծայրէն միւսը. «Գեղեցիկ է Պոսֆոր»: Երբեմն ես ալ՝ զգայուն այնքան գեղոյ, յանձս ես ալ կ'ըսէի ինքնին. «Գեղեցիկ է Պոսֆոր»: Կարծէի սա-կայն որ աչխարհ ունի գեղ. չատ ու չատ Պոսֆորներ, և թէ աչխարհ ըստ ամենայնի կը գեղեցկանայ: Երբ կոստանդնուպոլսէն հեռացայ, երբ ուրիշ կապոյտ ջուրեր, երբ ուրիշ ճերմակ կայքեր, երբ ուրիշ երկիր և ուրիշ երկինք տեսայ, հառաչանքս յանկարծ բացագանչեցի. «Հոն՝ սիրելի՛ս, հոն կ'ուզեմ որ սանին զիս»:

Մէջերկրականէն կուգայ.—վերադարձա է. նաև Սիբիրեղոպոլ և Իշխանաց Կղզիներուն մէջէն անցած է, կանանչ անչափ նաւեր այդ կղզիներն ալ՝ յատնիածանս ու յարբերայր. նաև Այ-Սթէֆանօսին տակէն հասած է: Ո՜հ, հիանալի գիշերային կերպարանքը Բիւզանդիոնի. աջդ Ասիական եղերքն է. ձախդ՝ Եւրոպականը: Փարոս մը Լեքանսնիբը և զերքին վրայ. աչք մը Ասիան ունի, աչք մը Եւրոպան: Երկու աչքերը մէկ դէմք, մէկ կերպարանք կը կազմեն, երկու աչքերները մէկ հոգի մէկ մարմին կ'ըլլան: Ու երկինք ու երկին կրարա կը միանան: Սեւ Ծովէն ազամուզը կը հոսէ կը խառնուի գիշերուան խառարին. ծիրկութիւնն լոյսը կը հոսէ կը խառնուի փարոսներու փղոփղանց: Ա՛չ լոյսէն, ա՛չ խառարէն կը յարիւրի կապոյտ Պոսֆորին. ընդհակառակն, անբաղդատելի ներդաշնակութիւն մը մը յաւաղ կուգայ զանոյ: Ու կը հարցնի մարդ ինքնին. «Տիշնի՞ն ասելի՞ թէ ցերեկը գեղեցիկ է այս անմոռան քաղաքը: Սարայ-Պուռնրի և Ոսկիքաղաքին մէջտեղի մարմարէ յատչիպարէին [Աէսնդրի աչտարակը, «Գրդ Գալէտոյն» ալ՝ ամէն գեղանկութեանց ու պայծառութեանց իրրեւ անձրայնային համադրութիւն կը գերէ զքեզ, և թեւերդ կը բանա՛ս. երկու հասանքներուն՝ երկու ծովերուն խառնուած՝ սիրապայքար իրար զրկած տեղն է հոգ: Երգ է թէ իրականութիւն, Աստուա՛ծ իմ...: Եւրոպայի մէջ գեղագիտական այսքան ներուժ հաճոյք տաթող վայր մը գտնի՞ր:

Ա՜հ, հաճոյք, անտարակոյս մեծ հաճոյք է նաւարկիլը Մէջերկրականին վրայ: Բնութեան գեղն հոն՝ ալ Պատմութեան գեղով է կրնատրուած. Աթէնքը կ'ողջունես, ուր այնքան հին հրաշակերտներ արուեստից: Բայց քաղաքակրթութիւնն, որ Աթէնքէն գացած է Հռոմ, հարատէն երկարատեւութեանց օրէնքին հնազանդելով եւկած է Աթէնք: Արդ, ուրիշ մեծ երկիրագործութիւնք կը հանդիպես, երբ շրջես Պիրէանէն կ'ուզղուի դէպի հարաւ: Հոն է Նեղոսը նուիրական՝ անծանօթ իր սկզբանքով և անսահման իր բերրով, որուն ափանցը վրայ հիմնուած է առաջին Կայսրութիւնն ու կանգնուած առաջին յիշատակարանները հարատարատեւութեան. քանակագիտութիւնը:. հիմը գիտութեանց դասակարգութեան, հո՛ն գտնուած է, և կինն հոն ամէնէն առաջ ուսուցիչ հանդիսացած և ուաղ գիտութիւնն ուսուցած է, գերասնչանէն Հիւրոպիա: Նաև հրանդանը կը դառնայ, դէպ արեւմուտք կը յառաջանայ, փայլուն որոնուն քաղաքը: Ու հո՛ն, այն պահուց վրայ է—հասատատուն, յաւիտենական քաղաքն. ա՛յն որ Աթէնքի քաղաքակրթութեան ժառանգորդն եղաւ, ինչպէս որ իրմէն ալ ժառանգեցին քաղաքներ այնքանի, բովանդակ Եւրոպան: Ցո՛յժ գեղեցիկ է արդարեւ մեծ այդ մայրաքաղաքն ալ, բլրոց վրայ կառուցուած, Հռոմը, Բիւզանդիոնն հոն՝ Այլ երկու ուխարհներ բաժնող, երկու քաղաքակրթութեանց միջակէտը մե՛ր քաղաքն է. բովանդակ երկրագունդի վրայ Պոսֆոր միակ է: Իր ափերէն ո՛րքան հեռանաս, ա՛յնքան ի խորոց հառաչես ու կ'ողաչես. «Հոն՝ սիրելի՛ս, հոն կ'ուզեմ որ սանին զիս»:

Հո՛ն, այսինքն հո՛ս կայ, մեր գերապանծ քաղաքին մէջ, ծով ու առուակ ուլնակ, ու բարձունք անվերջ՝ որոնց կողերէն ոսկին ու զմրուխտը կը հոսեն. խառնիչունք անառաստ ու խառնիչունք պահաց. խնդք ու խրախճանք պահաց վրայ ու անառաստ մէջ՝ ճերմակ ու թուխ հաւուց ծովու ու ցամաքի. կը քալես, արծաթ կամ փոչի վրայէ. մերթ Պոսֆորի, մերթ Ոսկեղջիւրի մէկ ափէն միւսը կամուրջ մը կը ձգուի թրթռուն, ձեւափոխուն, դալարլուն, լուսանոս ու գաշնակոս.— քանի՞ անգամ այդ թեւաւոր, նուազաւոր կամարջներուն տակէն անցած եմ. գալըգէն ասելի գեղանձա նաւակ մասնակցած է. եալներն ու ապարանքներն ափանցը վրայ Պոսֆորսին՝ թեւամիտի հակայ կարապներ են գոգցես, որոնք ցամաքին վրայ կը հանդչին վեհաչուք հանդարտութեամբ, ջուրը թողլով լոգանոյշներուն—ու չոգեճանճերուն (մուշ-ա-վարքեռ), ու մեծ ու վերք նաւերուն անհամար օրգ յարեն յարեն կամ կրկին ափանց երկայնքը կամ կրկին ափանց մէջտեղէն կ'երթևեռկեն: Վեհ մեր քաղաքին ակրական ձգտումն ոչ ապաքէն վերապրումն ձգտումն է. ծովահին անձուկ է, ուսամ վեր կ'ելլես, և քարերն անգամ սրտիս մ'ունին, միւնարհներն ու զանգակատունները, փարոսներն ու գուլէնները:— Ոսկեծիր կապուտակ ամպերնոյ մէջ կանաչ պատմաճանով ծածկուած չքնաղագեղ կին մը հրաշալի, որ ձերմակ բազմաթիւ թեւերն երկինք վերցուցած, կարդար կը ճոնչ երկնքին ու կապույտ կ'ընդունի երկնքէն: Մէ՛ իմ Պոսֆորս, ջերմերն անգամ մ'ալ երբ ի թիւն սիրահարիլ հեռացրնեն, ինչ սատարիմանի արդեօք պիտի հառաչէ. «Հո՛ն, սիրելի՛ս, հոն կ'ուզեմ որ սանին զիս»:

ԵՂԻԱ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ԱՌՏՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՍԻ

Քարիւղի լամպերները յանձն գէշ կը վառին, և սոսը պատճառն ալ պարզագը կամ քարիւղը չեն սակայն: Սովորաբար պատրոյգի տրած մասի թափթփութիւնը, վառած լուցկիի կարմիր և ուրիշ աղտոտիչներ կը մակին օդ ասնելու ծակերը: Շաբաթը գէթ մէկ անգամ, առանց դուրս հանելու պատրոյգը, հակառակին զարձնելով և թեթեւ մը զարնելով թօթուելու է մեքենան: Մարդ պիտի զարմանայ, տեսնելով թէ ուրչան ապտոտիչներ պիտի թափին անկէ և լամպերը այսպէս մաքրուելէն ետքը ուրչան պիտի վառի:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԵՐՄԱՆ ԵՐԵՍԹՈՒՆԱՆԻ ՄԸ ԿԱՐԾԻՔԸ

Գերմանիոյ Թագաւորին անգամ և պատերազմական նախարարութեան ելեւմտագրին տեղեկագիր Պ. Էրցպերկէր հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է Բարիզի թերթի մը.

Երեւմտեան Պ. Ժէռմէի վերջին յայտարարութիւնները, այն այցելութեանց առթիւ զոր Ֆրանսայի նախագահը պիտի տայ հիւսիսային երկիրներու վերնատեսուրան, հանձիւ ապառարութիւն մը միայն կրնան գործել Գերմանիոյ մէջ: Նախ կը տեսնուի թէ Պ. Ժէռմէ իր ջանքերը կը չարտնիկ համաչխարհային խաղաղութեան պահպանման համար, և որ, մէկ քանի ընդվզմամասնութեան հակառակ, կը ձգտի դէպի մերձեցում մը երկու երկիրներու միջեւ, գէթ որքան կը ներին անոնց փոխադարձ չարիքը: Մինչ կողմէ այն իրողութիւնը թէ, նախագահին ուղեւորութիւններէն անմիջապէս առաջ, որ քաղաքական տեսակէտով այնքան կարեւոր է, ինչպէս կը ծանուցուի ազդեցիկ և իրազեկ ազբերէ, այդ հանգիպումներուն Գերմանիոյ դէմ ուղղուած գրգռումներ չեն ուղղուած Լոնդոնի մէջ: Գերմանիոյ դէմ ուղղուած գրգռումներ մը տեղի չունեցան Ռուսիոյ հետ. Թոյլ պիտի տան այդ դերին կատարումը: Եթէ Ֆրանսա ուզէ այդ տեսակ դեր մը ունենալ, իրրեւ արդիւնք Ֆրանսայի նախագահին ուղեւորութեանց, գերման տեսակէտով կատարեալ հանգիստ մը պիտի արժանանայ: Ֆրանսայի կողմէ այդ տեսակ ընթացք մը Գերմանիոյ մէջ առաջ պիտի չբերէ այն զգացումները որոնք պիտի յայտնուէին, եթէ առաջարկը ուրիշ մը եղած ըլլար:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Թայմզ կը հրատարակէ Բարիզի անգլիական առեւտրական սենեակին նախագահ Պ. Ռուդէր Պէրէնսի մէկ նամակը Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջև թղթատարական ակացոյցը զեղչելու մասին: Նամակագիրը, խօսելէ ետքը վերջերս Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին կողմէ նախարարութեան ծրագրին մէջ այդ կարգի տեսակցութիւն մը չկայ: Չի հաստատուիր նաեւ այն լուրը թէ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշօն, Ռուսիա ուղեւորուելէն ետքը, առիթը պիտի գտնէ տեսակցելու Երեսիոյ Զինակցութիւնը կազմող տէրութեանց վերաբերող պետական մարդու մը հետ:

ԶԻՆ

Շանղհայէն կը հեռագրեն Մորնինկ Բուդի թէ չենցայի մէկ քանի վաճառականներ մէկ միլիոն թաելի չափ դումար մը հաւաքեր են՝ չանգարդելու Լաէմ-Զաոյի հանքերը՝ Ֆայբինկի մօտ: Բէյքինի անգլիական դեսպանատան գործակատարը բազմիցս է այդ ձեռնարկութիւնն գէմ, ըսելով որ հանքեր չանգարդելու իրաւունքը կը վերաբերի անգլիական ընկերութեանց:

—Զինու հարատային կազմը ողղղամները կ'երեւայ թէ 1906 տարուան պէս ազատալի պիտի ըլլան: Եանկ-Զէ-Քեանկ գեւոր իր տարարանէն քանի տար ուրի բարձրացած է:

Պ. ԴԱՖԴ

Վիեննայի ամերիկեան դեսպան Պ. Զարլս Ամէնսը Ֆրանսիս վերջերս Նոյն Ֆրայի Բրեանի խմբագիրներէն մէկուն հետ ունեցած տեսակցութիւնն մը տարիս հետեւեալ կարծիքը յայտնեց Պ. Դաֆդի նախագահ ընտրելու հանգամանքին մասին. — «Պ. Դաֆդի Ամերիկայի նախագահութեան ընտրելի նշանակուած ըլլալը, իմ կարծիքս, սա կարեւորութիւնն ունի որ Ամերիկայի ազգաբար կառավարութիւնը պիտի պահէ իր դիրքը: Պ. Դաֆդ, իբրեւ իսկական ընտրելի մը, կրնայ ընտրելի նշանակիլ Ամերիկայի բարձրագոյն պաշտօնին: Կարող ու խնամատան անձ մըն է ան. կատարեալ տեղեակ է իր երկրին ամէն խնդիրներուն և մեծ նրբազատութիւն ունի. մանաւանդ թէ չատ համակրելի, գրաւիչ ոյժ մը ունի, ինչ որ բազմաթիւ բարեկամներ չատեցուցած է իրեն: Պ. Դաֆդ իր երիտասարդութենէն ի վեր կարեւոր պաշտօններ կատարած և մեծ ծառայութիւններ մատուցած է իր երկրին: Այս տեսակէտով իր ընտրութիւնը յայտնի կը համարուի: Կը հաստատեն թէ Պ. Դաֆդ նախագահ Պ. Ռուզվէլտի երկրաբէ և փրկարար քաղաքականութիւնը չարունակելու պատրաստի է և քանի որ Պ. Ռուզվէլտ ամերիկեան ժողովուրդին կողմէ կը մեծարուի և ընդհանուրին յարգանքը կը վայելէ, ուրեմն այս պարագան պիտի պաշտպանէ զինքը ամէն կարգի կուսակիցներու ընդդիմներուն դէմ, այնպէս որ նոյնպէս Պ. Դաֆդի նախագահ ընտրուիլը ապահովագրուած կը համարուի:»

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՆԱՄԱՅԻ ՓՈՒՆՈՎԳՈՒԹԻՒՆ.— Անլսելի մէջ Բարդոյա հին քաղաքը, որ ի սկզբան ձիւնոյի և առեւտրական փոքրիկ նաւահանգիստ մըն էր, մօտերս պիտի սեղմոխուի, այսինքն ամբողջ քաղաքին չէնքերը և տուները իր այժմու գտնուած տեղէն տասը անգլիական մղոն հեռու տեղ մը պիտի փոխադրուին: Հինին տեղ մեծ տոքիր և տաղաններ պիտի չմնան և տարբ նամար ալ մօտակայ Օրքա կղզին հետ պիտի տանուի: Նոր փոխադրուելու համար 200,000 ֆր. ծախք պիտի ըլլայ և յառաջիկայ տարուան մէջ պիտի սկսի հին քաղաքին չէնքերուն փոխադրութիւնը:

ՆՈՐՎԷԳԻԱՅՈՒ ԳԱՐԵՆԱՀԱՏՆԵՐԸ. — Գրեթէ անկարելի է ըմբռնել գլխնհատնելու այն բուռն չարժումը որ վերջերս սկսած է երեւիլ Նորվէկիոյ ընկերային և քաղաքական կեանքին մէջ. Նորվէկիայի ժողովուրդը մեծ արհամարհանքով կը վերաբերուի ազնիլց ընկերներուն: Բայց Նորվէկիոյ գլխնհատներուն այս մասին ունեցած մոլեռանդութիւնը ծիծաղելի ըլլալու հանգամանքը կ'ունի տակա. Այդպարները պատճառած էր որ Քրիստոֆերսէնի բոլոր ազդարարութեանց սիներէն վասրուին այն ամէն ազդերը, որոնք ուզղակի կամ անուղղակի կերպով ազնիլց ընկերի մը առանձնութիւնը կամ օգտակարութիւնը կը գովեն: Խնդրուած էր որ հանրային զրօսարաններու մէջ նուագանդէս չարգելուի, վասն զի նիւթաչտութիւնը թեւաղիր նկատուած է մարդուս ազնիլց ընկերի գործակցութիւնը: Գիտնականներու ընկերակցութիւնը այս անգամ պահանջած է նաեւ որ լրագիրներու մէջ չհրատարակուին ազնիլց ընկերներու ծանուցումներ: Եւ ասոր համար ալ առաջարկած է որ թղթատարական վարչութիւնը իր կանոնագրին մէջ աւելցնէ թէ «Իրենց հասցէներուն չպիտի յանձնուին այն լրագիրները որոնց մէջ ազնիլց ընկերի մը ծանուցումներ կան»:

ՎԱՆԳԱՐԻՈՅ ՅԱՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿԻՆԸ. — Սպանիոյ ներքին գործոց նախարարը՝ զուտաստանի ամէն կառավարիչներուն հետեւեալ շրջաբերականը ղրկեց.— «Հոսրոյին կարծիքը զանգատ ստիպեցուցած է ցամաքի կրկէսներու մէջ մարդասպանի կիներ գտնուելուն դէմ: Թէպէտ և օրէնքը յատկապէս չարգիլեր այդպիսի բան մը; բայց ցամաքային կիներու ներկայութիւնը գարշելի սովորութիւն մը ըլլալով հանդերձ, քաղաքակրթութեան և զգացման փափկութեան հակառակ տեսարան մը կը պարզէ: Ուստի, քաղաքային իշխանութիւնները ցամաքային կիներու կրկէսներու այլ եւս թոյլ պիտի չտան մասնակցելու ցամաքային, բարոյական և վայելչութեան հակառակ արարք մը համարելով անոնց ներկայութիւնը:» Զարմանալի է սակայն որ Մարիտի մամուլին նուազագոյն մէկ մասը միայն գոհութիւն կը յայտնէ տրուած այս որոշման: Սպանիական լրագիրները կը գրեն.— «Այդ որոշման տեղի չկար մտնանդ հիմա, որ ամբողջ Սպանիոյ մէջ ցամաքային կիներ մէկ հատ միայն կայ «Լա Որբէդ» կոչուած և այս ալ 12 տարիներէ ի վեր գործնականապէս ցուցուցած է թէ ինք միակ կիներ է որ այր բազմաթիւ ցամաքիներէն աւելի լաւ կերպով կը զսպէ ցուլերը և ճարտարութիւն կը ցուցնէ իր արհեստին մէջ: Այսպիսի որոշում մը թերեւս գոհացնէր հանրային կարծիքը, եթէ արուէր տարիներ առաջ, ա՛յն ատեն երբ ցամաքային կիներու թիւը չատ էր, որոնց մեծ մասը ճարտար, և երբ նորահաս աղջիկներու իրր ցամաքային, կրկէսի մէջ երեւնալը նորոյթ մը եղած էր, բայց հիմա որ «Որբերդ» միակ և վերջին ցամաքային կիներ է և իրր միակ ներկայացուցիչ այդ արուեստին, իր քաջութեամբ և ճարպիկութեամբ կը մնացնէ իր բազմամարդ ընտանիքը, վերոյիշեալ շրջաբերականը այդ միակ կին ցամաքային ընտանիքը անտեղի մեղադրելու մասնակցելէ զատ ուրիշ արդիւնք պիտի չունենայ:»

ՊԱՇՏՕՇԱԿԱՆ

ՊԱՏՇՏՕՆ.— Ձիտանէի գաւառին հաշուակալ անուանուեցաւ Աֆիոն Գարանիսարի գաւառին հաշուակալ Խալիա էֆ., որուն յաջորդեց Ձիտանէի գաւառին հաշուակալ Ալի Ռիզա էֆ.:

—Իզմիրի գաւառին Գուսարլ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Իբրահիմ Նախկին գայմագամ Իսմայիլ Հաղգը էֆ.:

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Մի թէմատիպ ասորեանն տրուեցաւ Դ. զօրամասակին սարգակայան գիւանին առաջին քարտուղար Եուսուֆ Բաշիա էֆ.ի և Ամէնցի օսմ. դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Շեւ-քրի պէյի: Սանիէի ասորեան Երկրագործական Պանքային Տնտրկերքերի ճիւղին պաշտօնակատարներ նշանակուեցան:

ՊԱՏՄՈՒԱՆՆԵՐ. — Երբորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Պաղասսի մաքսային նախկին վերատեսուչ Հասան էֆ.ի: Զարբորդ կարգի Օսմանիէ պարգևական ասհմանագրութիւն առաջին գասին հրամանատար զեր-հարարդեան էմրուլլան էֆ.ի:

ՇԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՓԱՆԱՄԱՅԻՆԵՐԸ.—Դատական պաշտօնարանին մէջ օրէնքներու բարեփոխման համար կազմուած յանձնաժողովը փաստաբաններու մասին ալ յատուկ ածանկան մէկ քանի յօդուածներ պատրաստեց: Յանձնաժողովը նկատելով որ կարգ մը ազնիւ անձեր զարձի ուրիշներ կը սատանանն և օրէնքին նրբութեանց անգիտակ չլլալով, իրենց փոխանորդներուն իրաւունքներուն և չահերուն կը վնասեն, որպէս որ տասը տարի Հաշտարանի և առեւտրական դատարաններուն մէջ փաստաբանութիւն ընելէ Հաշտարանի և առեւտրական դատարաններուն մէջ: Իսկ անոնց որ դատական նախարարութեան Հաշտարանի զարձոց տեսչին դիմելով քննիչներու կողմէ քննուիլ ուզեն, տասնց ազնասպիրները մինչև երկու տարի ընդունուին. այդ թուականին յետոյ դիմողները քննութեան չենթարկուին: Ասոնցմէ զատ, անոնք որ վկայականի կամ արտօնագիր չունին, բոլոր դատարաններուն մէջ իրրեւ փաստաբան չընդունուին:

ՀԱՅԱՆԱՆԱՆԱՆ ԴԱՏԱՊԱՆ. Պ. Կրիլարիա, այսօր, Արեւելեան Ձեռնարկատոյով Վիեննա կ'ուղեւորի իր զատակը տեսնելու համար: Դեսպանը, երկ, առաջին թարգմանին հետ, Բ. Դուրը երթալով իր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց Մեծ-Եպարքոսին, արարքին զործոց նախարարին և խորհրդականներուն. նաեւ ներկայացուց առաջին թարգմանը, որ իր բացակայութեանը միջոցին զործակատարի պաշտօն պիտի վարէ: Պ. Կրիլարիան բացակայութիւնը երեք չարաթ պիտի տեւէ:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ զեսպանատան խորհրդական Պ. Սվէյնի, որ հիանդ ըլլալով Մարիէնպատի ջերմուկները զացած էր, կատարեալ բժշկուած է և մօտերս Կ. Պոլիս պիտի վերադառնայ:

ԲԱԺՇԵԱՆԱՆ վարժարանին զեղագարդի զասարաններէն ամէն տարի քսանհինգ զեղագարդ չընդունուրան հալելու համար, այդ զասարաններու ուսանողներուն թիւը բան ալնմ պիտի սահմանուի:

ՍԻՆԵՐԻՈՅԻ մէջ ամէն առաջ ծագած ծաղկասերը ու թիթեռ բոլորովին անհետացեր են՝ քաղաքապետութեան կողմէ ձեռք առնուած ուղղամասական միջոցներով:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՁԻՆ. — Բէլգիոնէն հեռաւորը կը գրեն Թայմզի. — Եռնոնտի նահանգին և ուրիշ տեղերու երկաթուղիներուն մէջ օսմ. հաստատ բազմաթիւ պաշտօնեաներ կան: Ասոնցմէ զատ բաւական կոլեռը թիւ մը կը կազմեն Ձինու մեծ քաղաքները գտնուող օսմ. վաճառականները: Թուրքիոյ և Ձինու միջև մեծաքանակ ապրանքներ կը փոխանակուին ամէն տարի, մանաւանդ Ձինէն յախճապակի և չինական կերպասներ կը զրկուին օսմ. երկիրները: Այսուհանդերձ Թուրքիոյ և Ձինու միջև յարաբերութեանց ամէնէն կարեւորն է Ձին գտնուող իսլամներուն կրօնակցութիւնը Խալիֆայութեան հետ: Ձինու մէջ իսլամ կրօնաւորներ ուղեւորութիւններ կը կատարեն՝ Ձինու իսլամներուն կրօնական դատարակութիւնը ամրապնդելու նպատակով: Ձինու ամէնէն խելացի ժողովուրդը կը կազմեն Իսլամները: Ձին գտնուող իսլամ կրօնաւորները Բանցոյի և ուրիշ նահանգներու իսլամներուն կրօնագիտութեան դաս կուտան:

ՀԷՐՈՒԹԻՒ Կայս. զործարանին տեսչութիւնը պարմանագրութիւն կնքեց Վիեննայի օսմ. և առտր. առեւտր. Ընկերութեան հետ՝ նոյն զործարանին մէջ պատրաստուած կապերտներուն վաճառումը ստանալի եւս բազմացնելու և զիւրացնելու նպատակով: Այդ պայմանագրութիւնը կը տրամադրէ թէ Հերէքէի Կայս. զործարանին մէջ պատրաստուած կապերտներուն Եւրոպայի մէջ վաճառման կեդրոնը այդ Ընկերութիւնը պիտի ըլլայ: Նոյն Ընկերութիւնը հիմա ճիւղեր ունի Վիեննայի, Պերլինի ու Բարիզի մէջ. Նաեւ ճիւղ մըն ալ Ամերիկայի մէջ պիտի հաստատէ: Այդ կերպով նոյն զործարանը ծաղանին այդ արտադրութիւնները ամէն կողմ տարածելով, անոնց յարգը ու համբաւը աւելի եւս պիտի տարածուին:

ԱՆԳԼԻԱՆԱՆ նոր դեսպան Սրբ Կ. Լաուդէր, ինչպէս ծանուցուեցաւ, մօտերս Կ. Պոլիս պիտի ժամանէ: Դեսպանին զոյգերուն մեծ մասը արդէն Բերայի դեսպանատունը փոխադրուած է:

— Պ. Պարքլէյ քիչ առաջէն իր նոր պաշտօնատեղին՝ Թէհրան պիտի ուղեւորի:

ԵԼԷՏՐՕՍԻԼԻՔ Ցանոց հիւանդանոցին մէջ ծեր կրեթարանները յատուկ ապաստարան մը չունել խոստացած էր Պ. Թ. Մավրոկորդատօ: Ցանոնական թերթերը կ'ըսեն թէ հիւանդանոցին հոգաբարձութիւնը մերժեր է այդ առաջարկութիւնը, վասն զի Պ. Թ. Մավրոկորդատօ պնդեր է ուրիշ տեղ մը փոխադրել որոշուած հոգին մեռ գտնուած ծաղկի պատասխանի պարտաստութեան վերաբերող շէնքը, փոխադրութիւն մը որուն համար հոգաբարձի պիտի ծախսուի:

ԳՈՒՇԻՊԻՆ յանիս 27 թուականով կը գրեն.— Վերջին ամսուն անցացած անձրեւներէն և երկար հարեւր ուղղերով բերուած ալիներէն, տեղական կառավարութեան կողմէ երեք չարաթ առաջ Սիս յանձնարարուած, հարիւրին քանի զեղ մը առաջ բերին ալիրի և գարիի գինիներուն վրայ: Բանաբերներուն սուր են, տարին պատրաստեր առատ: Օգերուն տարբերութիւնը խիստ սատարի է:

ԹԷՔԻՐԴԱՂԻՆ կը գրեն թէ անցեալ չարաթ ձմերուկի առաջին բերքը բերուած առաջին նաւը ծաղիկներով զարդարուած Ճամբայ հանուեր է դէպ ի Կ. Պոլիս: Այս տարի ձմերուկը և սեխը չատ լաւ պիտի ըլլան վերջին անձրեւներուն հետեւանքով:

ՍԻՒԱՆԱՅԻՆ կը գրեն թէ այս տարի նահանգին ամէն կողմերը տեղացող անձրեւները մեծապէս նպաստեր են հունձքերուն, որոնք առատ պիտի ըլլան:

ԳԱՆԱԹԼՈՒՆԻՆ նահանգին աղջկանց վարժարաններուն մէջ ուսանողուհիներուն կերպարի պարտաստութիւն ալ պիտի ուսուցուի:

ՍԻԼԱՆԵԼԻՆ կը գրեն թէ անցեալ չարաթ ուղեւոր մը նոյն քաղաքին ճամբայ եկեր է երկաթուղիով՝ հեռը ունենալով չորս տարիէ ասկի պարունակող պայտակ մը: Սէրէզլի մէջ ուրիշ կառավարք մը մտեր է՝ Տէմիրճիպար երթալու համար; Տէմիրճիպար ժամանելուն, տեսեր է որ պայտակը կորսուած է: Իսկոյն հեռագրով տեղեկութիւն հաղորդեր է Սէրէզի կայարանին, ուրիշ պատասխան ստացեր է որ պայտակը, պարունակած զումարներն ալ միասին, կայարանը պահուած է:

ԹՈՒՆԵԼԻՔԻ մէջ (Եգիպտոս) անցեալները ցուցափի արված մը պատահեցաւ: Տեղւոյն առուական հիւրասրասրն սպան մեռած ըլլալով, ազգականները անոր տունը հաստատած էին: Յուղարկաւորութիւնը դուրս հանուելու միջոցին, տունը զանուղները փութացին երեք յարկի բարձրացած այդ տան պատշգամը, ասկայն պատշգամը այդքան բազմութեան չանգիսալով փլաւ և ամէնքն ալ վար ինկան: Ասոնց բոլորն ալ կին էին. մէկը մեռաւ և միւսները ծանրապէս վիրաւորուեցան: Մեռնող կինը հիւանդասէր ազգականներէն է:

ՍՂԱՆԵՒԻՆԱՅԻՆ տասնամեայ տասնչինգ տարեկան սաժանակիր ուխտաւորներ զատապարտուց Սբ.ոքը անուն մարդ մը, որ անցեալ տարի ամուսն Սկիւտարի մէջ Լուքիի անուն անձը սպաներ էր:

ԱՐԻԱՆ. — Մէսամբրիի Բիրիմ չորեքնոյն մէջ, երէկ, Մէհմէտ ու Տիմիրի անուն երկու զործարաններ ալիրի պարկեր պարպելու պատճառն Վիմնէն չորեքան կոտրելով պարկերը խեղան այդ երկուքին վրայ: Մէհմէտ փոքրն վիրաւորուեցաւ և Տիմիրի ալ ձախ կողէն: Բժշկական քննութենէ մը ետքը երկուքն ալ հիանդանոց զրկուեցան:

ԲՈՐԱՆԻ մէջ, երէկ, Էվրիքիտի անուն կին մը տասը ջրհոր խնամ. թէեւ ապատուեցաւ, ասկայն կեանքը վտանգի մէջ է: Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկած է՝ հաստատելու համար որ այդ կինը դիտաւորեալ ինկած թէ անզգուշութեամբ ինկած բլլալ ուզած է:

ԳՈՂԱՍԻԹԻՆ.—Բերայի Թաքավլի կողմը Հարիքլիա անուն կնոջ մը տունէն զանազան զոհարեղէններ զողցուած ըլլալով, տան ապատարը՝ Քոչօ իրրեւ կասկածելի ձերբակալուած էր: Քոչօ խոստովաներ է իր արարքը, ըսելով որ զողցեր պահած է ծաղկի թաղարի մը մէջ թաղելով: Հետեւաբար զողցուած բոլոր զոհարեղէնները երեւան հանուեր են:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Յ. Գ. ՄՐՄԸՐԵԱՆԻ

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ

Տասնեւինգերորդ Դար եւ Ցովհաննես Պոլսացի Տէրոյենց. — Բանարարական, ժամանակագրական ու կենսագրական հմտաւորութիւն մը՝ 19դ դարու ժամանակագրութեանց, կրօնական մասնաւոր բոլորակն ու կրօնական յինիլ հաւատքը ու Թէլադրութեամբ. գին 12½ դրուշ:

Սուլերք Հիճ Դեմքերու. — Տանեակ մը հին նշանաւոր դէմքերու պատկերացում վաւերական տեսութեամբ և աչքարտաքար կուռ ոճով, որ և կնոյ իրրեւ աշխարհաբար դասագիրք ծառայել դպրոցաց. գին 5 դրուշ:

Հիճ Օրեր եւ Պուրս խաչասուր Միաբաբեաց. — Խ. Պ. Մրջաքեան նշանաւոր փիլիսոփային կենսագրութիւնը հանդերձ ժամանակակից դէպքերով, որ ունի բանաստեղծական կարեւոր արժէք. գին 7½ դրուշ:

Կը գտնուին Պոլիսի բոլոր գրավաճառներուն, Բերա՝ Վայսի խանութը և հեղինակին քով, 30 հատ աւելի խնդրողներու համար 30 % զեղչ կ'ընուայ. դիմել հեղինակին հասցէին Գրլլէճեան գրատուն, Կ. Պոլիս, Զաքմաքճիլար: 20-16

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՀԱՆԴ. ՄԿՐՏԻՉ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ 4000 ՈՍԿԻՆ

Անկողնակալութեամբ կը հրատարակենք այն գրութիւնը, որպէսզի որ ամբաստանուած երկու կողմերն ալ հարկ եղած լուսաբանութիւնները հրատարակութեան տան Արեւելքի մէջ։

Եթէ Մելքիսեդեկ էֆ. Կարապետեան իր 14/27 յունիս թուականի նամակով Արեւելքի մէջ չկրկնէր իր երկու ամիս առաջուան մեկ աղաղակութիւնը այն կարեւոր խնդրոյն չուրջ, գործը բոլորովին մոռացութեան պիտի մատնուէր։ Իրրեւ փութաջան անհատ, ուրեմն կ'արժէ որ ամէնքս ալ չնորհակալութիւն կարդանք էֆ.-ին։ Եթէ երբեք սուտ վրան-բաց ամբաստանութիւն մըն է ասիկա, պէտք է որ ճշմարտութիւնը երեւան ելլէ և այսօր պատուաւոր դիրքի տէր եղող աղգայնի մը պատիւը պահպանուի։ Իսկ երբ իրողութիւն մըն է որ ի վեր կը հանուի, ասկից ուրիշ չահեկան ի՞նչ կըրնայ ըլլալ քննելու և հետապնդելու։

Պարամ աղա Պեարսեան, որուն քով յիշեալ 4000 ոսկին ուտնդ ձգուած ըլլալը կը յայտնուի, իրրեւ պատուաւոր անձնաւորութիւն մը ճանչցուած է մինչեւ հիմա։ Առեւտրական մեծ գործ ունի մասնիփաթուրայի վրայ։ Առեւտրական այս տան կեդրոնը Պէյրութ կը գտնուի, որ իր կարեւոր մասնաճիւղերն ունի Առանցի և Մանչեսդրի հրատարակներուն վրայ։ Հարաստութիւնը չուրջ 40,000 ոսկի կը հաշուուի։ Իսկ Մելքիսեդեկ էֆ. Կարապետեան ընկերակցութիւնը (կնայորդոյ գիւղերէն), տարիներ առաջ հոս, Մէրսին եկած, 2–3 տարի յանձնակատար Յակոբ էֆ. Դարլիգեանի քով պաշտօն վարած է, ու ապա Պէյրութի երթալով, հոն առաջ Տիրսիզեաններու քով քիչ մը մնալէ վերջ յիշեալ Պարամ աղա Պեարսեանի քով մնած, ու Ժամանակ մըն ալ հոն մնալով, ասկից քանի մը ամիս առաջ այդ վաճառատունը ևս ձգած է։

Այս երկու անձնաւորութիւնները այսպէս ներկայացնելէ վերջ, կուգանք հրապարակել հետեւեալը, զոր մեզի պատմեց պատահմամբ պատուաւոր վաճառական մը, որուն վկայութիւնը; իրրեւ ականատես, բոլորովին հաւատալի է։

Մելքիսեդեկ էֆ.-ի Պարամ աղայի գործէն քաշուիլը չատ ցաւալի պարագայի մը մէջ տեղի ունեցած է։ Մելքիսեդեկ էֆ. իր պաշտօնավարութեան միջոցին այն առեւտրական տունէն 1000 ոսկիէն աւելի գումար մը իւրացուցեր է չատ ուշագրաւ վարպետութեամբ մը, զոր պատմել կը զգուշանք, մանաւանդ վախնալով թէ մեր գրութիւնը չափէն աւելի երկարաձգած կ'ըլլայ։ Օրէն մէկը պատահմամբ կը բռնուի իր այս խարդախութիւնը. խնդիրը կը քննուի, կը տատգեն նոյն իսկ վաճառատան տարիներէն, և կը գտնեն որ ոչ-երկայն ժամանակամիջոցի մը մէջ 1000 ոսկիէն աւելի դրամ չորթած է առ դրամարկղէն։

Ինչ կ'ընէ արդեօք Պարամ աղա այս պարագային։ Առա խնդրոյն մէկ ուրիշ չահեկան կողմը։ Հարկաւ պաշտօնազուրկ կ'ընէ յիշեալ պաշտօնեան։ Ուրիշ։ Ուրիշ ոչինչ. ո՛չ ոեւէ խստապահանջութիւն, ո՛չ դատարանի դիմում և ոչ այլ ինչ։ Եւ այսպէս առանց զէթ օրինական մէկ պատիժի կը ձգէ անոր օձիքը ու իր 1000 ոսկիէն ալ վազ կ'անցնի։ Նոյնպէս կը պատմուի թէ, այն պաշտօնեան իր պաշտօնավարութեան միջոցին իր թոչակին երկու երեքպատիկը կը ծախէր, ու ասիկա յայտ յանդիման ըլլալով հանդերձ, Պարամ աղա նոյէն վար կը դնէր այդ պաշտօնեան, աչք կը խիլէր կարծես։

Ինչ հետեւութիւններու կրնանք յանգիլ այս եղելութիւններէն։ Հարկաւ և ոչ մէկ վճռական հետեւութիւն չենք կրնար հանել։ Ենթադրութիւններ կրնանք ընել սակայն։ Առաջին ենթադրութիւնը զոր կրնանք ընել, սա է թէ Մելքիսեդեկ էֆ. իր պաշտաւորեալ պաշտօնանկութեան վրէժը կը լուծէ, այն ամբաստանութիւնը ընելով, և միանգամայն հակադրել կ'ուզէ Պարամ աղայի թէ ինք իր ալարին միջոցները իր վարպետէն ժառանգած է, ուղղակի անկէ վարակուելով. այսպէս նաև իբր թէ ջատագովական մը գրած կ'ըլլայ ինքնիրեն։ Եթէ սա սուտ է, Մելքիսեդեկ էֆ. բնականապէս պիտի լսէ մեր այս յայտնութիւններէն վերջ։ Իսկ եթէ ճշմարտութիւն մըն է որ կը յայտնէ, հարկաւ պիտի ելլէ համոզիչ բացատրութիւններ, ապացոյցներ տայ հրապարակաւ, այն 4000 ոսկիին Պարամ աղայի քով ուտնդ ձգուած ըլլալու մասին։ Այս պարագային կը խնդրենք իրմէն որ ոեւէ դիմում և սիրատուութի դիմում չընէ, ու առանց հերքելու ինքզինքը, ճշմարտութիւնը պաշտպանէ։

Երկրորդ ենթադրութիւն մըն ալ սա կրնայ ըլլալ թէ Պարամ աղա վախնա տեղ մը ունեցած ըլլալու է որ հակառակ իր պաշտօնեային այն ակներեւ կասկածելիութեան, բաւական ժամանակ մը վոր դրած է զայն, և այն ատեն միայն գործէ դադրեցուցած է երբ ա՛լ չարաշահելը անկարելի դարձած է, և ասանկ ծանր պարագայի մը մէջ ալ աչք խիլած ու լուած է։ Արդէօք այս վախը 4000 ոսկիին է։ Եթէ ճշմարտապէս իրեն ուտնդ ձգուած է այն գումարը, կը խնդրենք իրմէ որ իրողութիւնը խոստովանելու բարոյական կորովն ունենայ, ինչ որ ամէն բանէ վեր է, ու վերադարձնէ կամ պարտուորի զայն իր օրինական ժառանգին, որ է Կիլիկիոյ Կաթող. Աթոռը, առանց տարակոյսի։ Իսկ եթէ սուտ ամբաստանութիւն մըն է եղածը, պարտի համոզիչ փաստեր պարզել ու պաշտպանել այն պատիւը որ ի՛սրտաւորութի այսօր։ Մենք վերոյշեալ անձերէն ո՛չ մէկը կը ճանչնանք և ոչ ալ միւսը, և ոչ մէկուն հետ ալ ոեւէ յարաբերութիւն կամ կապակցութիւն չունինք։ Մենք միայն մեր լսածն ու գիտցածը պարզեցինք միամտօրէն։ Կը խնդրենք իրենցմէ չվնասանալ մեր անկողմնակալ գրուածքէն, այլ ճշմարտութիւնը երեւան հանել, այնպէս ինչպէս որ է։

Նաև կը խնդրենք յանուն Ազգին որ եթէ կայ ոեւէ մէկը քան մը գիտցող այս մասին, բարեհաճի ծանուցանել զայն հրապարակաւ։ Նոյնպէս կը խնդրենք այն անձնաւորութիւններէն որոնք ձեռնասութիւն ու իրատաութիւն ունին հետապնդելու խնդիրը, չզլանալ ընդհանուր գործի սիրելու։ Կ'արժէ վնասել Ազգին վերաբերող աւանդ մը, որ 15–16 տարուան մէջ իր բաղդրեալ օրինաւոր տկողով 8–10,000 ոսկի հակայ գումարի մը կը հասնի, որուն այնքան պէտք ունի Սուրբ Կաթող. Աթոռը։

ՅՈՎՀ. Մ. ՍԷՔՍԷՆԵԱՆ
Մէրսին, 2/15 յուլիս 1908

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սինօզը նկատելով որ Խոսրով վարդապետի խնդիրը գատարանն յանձնուած է և հետեւաբար մինչեւ վճռին արուիլը անպարար է զայն Հաբէշոյ վանքին Վանահայր կարգելը, որոշեց փոխել իր նախորդ որոշումը և Տ. Խոսրով Վ.-ը պահել առայժմ Ս. Էջմիածնի վանքին մէջ և յանձնարարել Սինօզի գանձապետին որ չարունակէ տալ անոր միայն բաւականաչափ ամսադրամ։

*** Սինօզը անպարտ և արդար նկատեց այն պատգիրը քահանաները, որոնք Վրաստանի Հայոց կանոնադրիչին և Տփխիսի նահանգապետին արտօնութեամբ Հայ Եկեղեցիի ձէռքով պահած էին Մարեա Վասիլիւնա, Զանկիւիչ և Նադաբիա Նիկոլաեւնա Բրկիկեւ անուն ռուս օրիորդները հայ երիտասարդներու հետ։ Այդ պատճառներով արդար և անպարտ նկատեց Տփխիսի այն քահանան որ Հայ Եկեղեցւոյ ծոցը ընդունուած Թերքան Գօգոլաշվիլին պահած էր երիտասարդի մը հետ։ Հայ Եկեղեցիի ձէռքով։

*** Սինօդին որոշումով Տ. Արիստակէս Վ.-ի տեղ, Մայր Աթոռին հիւրընկալ կարգուեցաւ Տ. Ներսէս Վ. Տէր Միքայէլեանը։

*** Սինօդը որոշեց չրջաբերականով մը հրամանագ տալ կոնսիստորիաներուն Ս. երը ո և է հայ մը ուզէ ամուսնանալ Օրթոդոքսի մը հետ, պէտք է պարզ ամուսնման կատարուի Օրթոդոքս Եկեղեցիին ձէռքով։— Բ. Այդ տեսակ ամուսնութիւնէ ծնած զաւակները պէտք է Օրթոդոքս Եկեղեցիի ձէռքով մկրտուի, եթէ երբեք ամուսիններէն մէկը չարունակէ Օրթոդոքս մնալ։ Սակայն երբ Հայ Եկեղեցւոյ դատաստանը կ'ընդունի, այն ատեն 14 տարեկանէն վար եղող զաւակները պարտաւոր են իրենց ծնողաց հաւատքին հետեւիլ, այսինքն ընդունիլ Հայ Եկեղեցւոյ դատաստանութիւնը։ 14 տարեկանէն վար եղողները մինչեւ իրենց հասակ

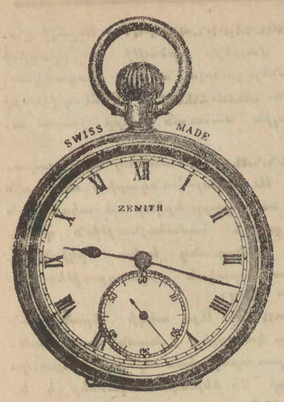

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ
Նէօշադէլի Դիցարանին. 1903

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՀՈՉԱԿ ՎԱՅԵԼՈՂ

Միակ ժամացոյցը իր նրբանկամ յօրինուածքին, իր բարձրաւութեան, իր ոսկեւորութեան և իր բարձր ճշդութեան համար, յատկութիւններ՝ որոնք բոլոր Արեւելեան հանդէսներու մէջ իրապէս արժանացուցած են զայն ամենաբարձր վարձատրութեանց, և որոնց համար կարելի է միայն զայն յանձնարարել և երաշխաւորել։ Իրրեւ կատարեալ լաւագոյնութեան վերջին բառը՝ ժամագործական ճարտարարուեստին արդի կուլտուրային մէջ, ԶԵՆԻԹ լիովին կ'արդարացնէ իրեն ընծայուած անունը։

ԶԵՆԻԹ

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻՁ, 1900

ԱՄԷՆ ՄԵՏԱՂԷ ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ
Ընդհ. ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար
Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ ԵՒ ԸՆԿ.
Մեծ Վոսնատաուն ժամացոյցերու, շղթաներու եւ զոհարեղէնների
ԹԻՒ 16 — ՊԱՇՃԷ ԳՍԲՈՒ — ԹԻՒ 16
Օնօզդի-Պամ հոսատատրիան դիմացը
Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՐՏԱՔՈՇ ՄՐՑՄԱՆ
Անդամ Ժիւրիի, Միլան. 1906

Մեր յարգոյ յանախորդներուն դրականապես ապացուցանելու համար մեր ԶԵՆԻԹ ժամացոյցին ուրիշ ամեն ժամացոյցներէ ունեցած բացառակ առաւելութիւնները, վերոյիշեալ երեք յատկութիւններն. այսինքն նրբանկամ յօրինուածք, տոկունութիւն եւ բարձր ճշդութիւն (haute précision), միոյն մէջ իսկ բերացող ԶԵՆԻԹ ժամացոյց մը եթէ գնորդներու կողմէ մեզ վերադարձուի. պատրաստ ենք վճարելու փոխարժէքը, առանց ո եւ է առարկութեան։ 50—5

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ.

Ա. ՄՕԼԹԻՍՄԱՆ

1893ի 4 % թէմպէֆիի Բրիօրիքի 1,000,000 օսմ. ոսկիի փոխառութեան պարտպուղթերուն։

Յերդ թիրաժ, 1908 յուլիս 1)14ին քաշուած

11351—11375	29556—29580
11951—11975	32331—32355
12551—12575	35531—35555
12626—12650	35656—35680
13001—13025	37531—37555
19626—19650	40056—40080
26206—26230	40806—40830
28806—28830	44906—44930

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱՅՏԱՐԱՆՔ

Վարժարանիս նպատակն է հայ ազգիկներուն տալ միջնակարգ դասախրատկութիւն մը՝ բարոյական տուողջ սկզբունքներու վրայ հիմնուած, և գիտական, իմացական և բարոյական իմնամտ կրթութեամբ մը՝ զարգացած և բարեկիրթ հայ ճանտակիններ և դասախրատկութեան դրոշին օժանդակներ պատրաստել։ Դիւրութիւններու տարեմուտն է 14 օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարել սեպտ. ակիզբը և կէսը յունվարի վերջերը։ Դաշնակի դասի համար 5 կամ 3 օսմ. ոսկի կը պահանջուի, դասատուութեան թիւին համեմատ. իսկ երգեհոնի դասի համար՝ 2½ ոսկի։ Վարժարանին Ի.Դ. տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 9ին (Ն. Տ.)։ Դշ. իրիկունը։ Կը խնդրուի նոր աշակերտուն չղրկել՝ առանց նախապէս իմց տալու։ Տրօրէնութիւնն։ Վարժարանին նոր յայտագիրը ուզողներուն ձրի կը ղրկուի։ Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել Մր. Բիթի, Պայպըլ Հաուզ, կ. Պոլիս. կամ Տօքթ. Ս. Գալանեանի, Առնոլպատ Խնամակալութիւն, Սարաղարք։ 15—1

ՇՈՒՐՋԵՆԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.

Ն. ԲԱՓԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈՒՐՋԵՆԱԻԵՐ

Յլս. 21ին, Իմիրդի, Մարսիլիայէն
Յլս. 27ին, Ժոսնի, Սեւ Ծովէն
Օգոստ. 3ին, Ֆրիթի, Մարսիլիայէն
Օգոստ. 10ին, Ուէս Սէպու, Սեւ Ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Յլս. 22ին, Իմիրդի, Զմնկուլտաք, Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Յլս. 28ին, Ժոսնի, Մարսիլիա։
Օգոստ. 5ին, Ֆրիթի, Զմնկուլտաք, Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Օգոստ. 11ին, Իմիրդի, Մարսիլիա

Ա. կարգ Բարիզի համար	200	ֆր.
» » Մարսիլիոյ »	160	»
Բ. » Բարիզի »	150	»
» » Մարսիլիոյ »	120	»

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիկի ճամբով)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ, քարատիկն վրայ։
15 50—11 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՈՒԼՑՆԵՐՈՒ ԸՆԿ.

Ազգ.— Ծառը հազար քանթար երկայն յարդի (սօր սաման) և ծառը հազար քանթար մեքենայով կարուած յարդի նուազագոյնը պիտի կատարուի 1908 յուլիս 10/23ին, կէս օրէն ետքը ժամ 2ին (6½ին, Ը. Թ.), Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Գալաթիա, Վոյվոտա փողոց։ Անոնք որ կը փափաքին մասնակցիլ այս նուազագոյնին, կրնան պայմաններուն տեղեկանալ, դիմելով Ընկերութեան կեդրոնակն վարչատունը։ Քան օսմ. ոսկիի գումարմը պէտք է ուանդ ձգել Ընկերութեան Անուակը, նուազագոյնին մասնակցելու համար։ Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Կ. Պոլիս, 8 յուլիս 1908 10—10

ՄՕՍ

ՇՈՒՐԴԵՆԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբարդ եւ ապրանք փոխադրող օդանաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեգի	Նայդօգրիս
Մինիս	Էմիյսիս
Բափաս	Պուգիրիս
Թէյպր	Մօնրիս
Նարպօն	Ֆայէի
Նավարին	Ֆարու
	Թիպս

Առաջին զարգի շոգենաւերը չեն հանգրուանիր են, նաւուն մէջեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար առանձին ուրիշ։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սանմանակի թաւալ ճամբորդներ կ'ունենան բայց անոնք չունին։ ԱԳՈՒՍՏ
Կ. Պոլսէ Լիվերպուլ Ա. կարգի գին է ..
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց համ Գալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգները առն շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստներն ուանելու համար տոմսակներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈՒ եւ Ընկ., Գալաթիա

Ուէթալ խան, Գանէլ գարաս, Գալաթիա
ՃԷՕՄ ՄՕՍ Ընկ.
50 10 31 ՃԷՕ Ագրդ. Լիվերպուլ,

ՇԻՐԲԷԼԻԻ ԽԱՅՐԻԷ

Ազգ.— Շիրբէլիի Խայրիէի վարչութիւնը նաւադարդի կը դնէ 15,000 թոնս էրէկլիի հանրածոմի՝ լաւագոյն տեսակէ։ Վերջնական նաւադարդը տեղի պիտի ունենայ 1908 յուլիս 17ին (Հ. Տ.)։ Անոնք որ կ'ուզեն նաւադարդին մասնակցիլ, պարտին Վարչական Խորհուրդին ներկայանալ, երաշխաւորով մը կամ երաշխաւորութեան դրամարով մը, հինգշաբթի ի երկուշաբթի օրերը, ժամը 6էն մինչեւ 10 (Ը. Թ.)։ 10—2
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

3/16 յուլիս 1908

* * *

Ազգ.— Շիրբէլիի Խայրիէի վարչութիւնը նաւադարդի կը դնէ 250 ծրար սուազասոտի կոտ., թիւ 10. վերջնական նաւադարդը տեղի պիտի ունենայ 1908 յուլիս 24ին (Հ. Տ.)։ Անոնք որ կ'ուզեն մասնակցիլ այս նաւադարդին, պէտք է որ Վարչական Խորհուրդին ներկայանան, երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը, ժամը 6էն 10 (Ը. Թ.), հարկ եղած երաշխաւորութեան դրամարով կամ երաշխաւորով։
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլիս, 5/18 յուլիս 1908 10—2

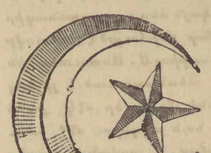

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոստ. 2/14 եւ 1320 Սեպտ 20 թուականի Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գլխաւոր գրասենեակը, Գալաթիա, Նազիր խան, Հէզարֆէն փողոց, թիւ 14, Բօօրէրութիւն վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն

Գալիա, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Գալիա, Մ. Ի. Սասաք, Շեյխ իւլ Իսլամ խան, Պահէք Գարաս թիւ 10։
Գալիա, Աղտի պէյ եւ Ընկ., Վէզնէհիլէր փողոց։
Գալիա, Գ. Ս. Այմէլոզլու, Էմին-Էօնիւ, Պահէք Գարաս, Իզմիր փողոց։
Գալաշգիւլ, Ալեքսանդր Անատասիոսիս չուհայի հրապարակ։
Գալաշգիւլ, Մ. Ա. Ենդրիա, Մասա հաստէր։
Գէոյիւքէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի։
Բէրա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Գէոյիւքէրէ ճասաէր, թիւ 137։
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրիանց, թիւ 12, Թիւնէլ խան։
Մեծ Կղզի, Բէսալ էֆ.։
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկելոպէս, կայրանի հրապարակ։
Սան Սթէֆանօ, Բէյլէհան էֆ.։
Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

17

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսեսայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1069	Տիտօ	1311	Հիսարլիք	1531	Մարսելլա	3709	Մարֆա	1119
Ալէքսի	3607	Տամիզ	938	Մէրսեա	3720	Մէրքատոր	3557	Տէբրիս	1735
Անգէլս	1541	Տուրգ	2383	Հորոմիս	1600	Մէլս	1057	Սիլվիա	119
Աբիսոնգ	2277	Տրանգ	1713	Հանսպէդ	595	Մանդէպէլա		Բիզէրթ	1205
Գասանս	1892	Տիսամս	504	Իսկս	2354	Մաւրիտանիա	3419	Թասոս	1323
Գոգսրիս	1284	Էպրս	3464	Իտալիա	5540	Նէգրս	1933	Թ. Ուիլսն	1546
Դիֆֆոլ	4481	Էլսանգրաս	1520	Զիրեա	1020	Օսիս	4100	Թանգիս	3327
Գէլրդ	1871	Էնանգ	1841	Քէլոս	1058	Էնիանգիս	4036	Քալէս	1470
Գալլրաս	1337	Տիրս	954	Գոլրիս	2307	Օրլանս	1535	Սերգիս	242
Գանէ	1244	Ֆիլանս	1828	Գանգս	1700	Բալէրմս	1637	Վասգ	1914
Գասգ	1094	Ֆլամինգ	349	Լէս	1953	Բալս	610	Վալս	1289
Զիրգիս	2729	Ֆրանսիսգ	4582	Լէբանիս	2272	Բրալեա	3329	Վաքիանգ	2391
Մասէիս	1831	Գալլէս	3060	Լիվրպուլ	1643	Բիգնալա	1553	Եէսա	1350
Գալրասս	4235	Կիկանս	1143	Լարինգ	3191	Բալլս	1613	Զէրս	1200
Գանգս	2905	Հոգ	1011	Մալս	724	Բանէս	1789	Թորս	
Գորս	895	Գրանս	1695	Մարէնգս	1273	Բաղագիս	136	Մայսն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Lorkնցս չոգենաւը, նաւապետ Կրէյամ,
Թոնիս չոգենաւը, նաւապետ Ֆարն։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Այէրս չոգենաւը, նաւապետ Հիք, օգոստոս 3ին,
Միխաս չոգենաւը, նաւապետ Թորը, օգոստ. 17ին։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ճ. ՀԻԼՏ ԷՆԻՐՁՕՏ
Թիւ 22 24, Քիւրեմ Միլլէթ խան. Գալաթիա 10 50—4

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Ժամանակացոյց կոմիս.եռս երկեան. 1908 ժամ 1 (Ն. Տ.) կիրակի օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՃԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

Ս Ր Թ

Կայարան		Կոմիս. 622 Ապր. եւ ճմբ. Առաւ
Գոնիա	մկն.	11 —
Գաչին խան		11 31
Զումրա		12 15
Արբգ էօրէն		12 43
Մանասաուն		1 22
Գարաման	ժմն.	1 43
	մկ.	1 58
Սիարօվա		2 24
Այրանճա-Տէրպէնա		4 14
Ալաճա		4 50
	ժմն.	4 15
Էրէյլի	մկն.	4 45
Գուլկուրլու	ժմն.	5 —

Դ Ա Ր Զ Կոմիս. 621 Ապր. եւ ճմբ Իրիկուն

Կայարան		
Գուլկուրլու	մկն.	5 20
	ժմն.	5 38
Էրէյլի	մկն.	7 20
Ալաճա		7 47
Այրանճա-Տէրպէնա		8 33
Սիարօվա		9 11
	ժմն.	9 32
Գարաման	մկն.	9 55
Մանասաուն		10 24
Արբգ էօրէն		10 57
Զումրա		11 30
Գաչին խան		12 06
Գոնիա	Իրիկուն ժմն.	12 35

50—43

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՅՈՒՅՑ ՏՈՒԱԻ ԹԷ

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Իճնինի կատարեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վճռին համաձայն

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդ մրն է տղոց եւ տարակազմներու համար։
50—7

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին
8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին
3,700,000 Ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Ադրիանոպիրիա, Դարիրէ, Դեպալա, Կ. Պոլիս (Գալաթիա և Գոլիս), Մանասսիր, Սկիպպ եւ Եզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ եւ Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև մրցա օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Զէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժէթուղթերու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ Եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Զէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Ուանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղմանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանք տը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ ինայողական Մասուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—3

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՐԱՇԱՅԻՆ

ԻՒ ԱՌԵՒՏՐԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երեւեկութիւններ

Ծուլիս

Դշ. 9/22 Ինէպոլի, Սինոպ, Սամսուն, Օրսու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ և Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 9/22 Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4ին։
Եշ. 10/23 Իզմիր, Պիրէ և Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։
Եշ. 10/23 Օտեսա. ժամը 4ին։
Ուր. 11/24 Սեվաստոպոլ. ժամը 10ին։
Շբ. 12/25 Օտեսա. ժամը 10ին։
Շբ. 12/25 Տարտանէլ, Միտիլի, Իզմիր, Ռիսա, Հաղրաս Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բեռութ և Աղեքսանդրիա. ժամ 4

50—15

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ.

Ազգ.— 1904ի օսմ. 4 % փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ յուլիս 1/14էն սկսեալ, պայմանաժամը այդ թուականին ուարտող թիւ 4 կարգին վճարումը պիտի կատարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Գալաթիոյ կիլիներուն կողմէ, ամէն օր, կէս օրէն առաջ ժամը 10էն մինչեւ 2½ միջօրէն յետոյ, բայի կիրակի օրերէն, իսկ ուրբաթ օրերը ժամը 10էն մինչեւ կէս օր։ Թուականիր պարտաներու ընկերացած կարգներուն փոխարէն, պարտաթուղթի տիրոջն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ իր ներքերութեան թուականէն 10 օր յետոյ վճարելու համար պէտք է ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Գալաթիա։

* * *

Ազգ.— Մաքսային 4 % օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ յուլիս 1/14էն սկսեալ, պայմանաժամը այդ թուականին ուարտող թիւ 11 կարգին վճարումը պիտի կատարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Գալաթիոյ կիլիներուն կողմէ, ամէն օր, կէս օրէն առաջ ժամը 10էն մինչեւ 2½ կէս օրէն յետոյ, բայի կիրակի օրերէն, իսկ ուրբաթ օրերը ժամը 10էն մինչեւ կէս օր։ Թուականիր պարտաներու ընկերացած կարգներուն փոխարէն պարտաթուղթի տիրոջն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ իր ներքերութեան թուականէն 10 օր յետոյ վճարելու համար պէտք է ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Գալաթիա։

* * *

Ազգ.— 1896ի 5% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ յուլիս 1/14էն սկսեալ, պայմանաժամը նոյն թուականին ուարտող թիւ 24 կարգին, ինչպէս 3/16 յունիսի վիճակահանութեան մէջ պարգեւուած պարտաթուղթերուն ստացողներուն պիտի վճարուին Օսմ. Կայս. Պանքայի Գալաթիոյ կիլիներուն կողմէ, ամէն օր, կէս օրէն առաջ ժամը 10էն մինչեւ 2½ կէս օրէն յետոյ, բայ ի կիրակի օրերէ, իսկ ուրբաթ օրերը 10էն մինչեւ կէս օր։ Թուականիր պարտաներու ընկերացած կարգներուն և ստացողներուն փոխարէն, պարտաթուղթի տիրոջն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ չորքերութեան թուականէն 10 օր վճարման համար պէտք է ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Սնտուկը, Գալաթիա։

* * *

Ազգ.— 1901-1905 օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ յուլիս 1/14էն սկսեալ, պայմանաժամը նոյն թուականին ուարտող թիւ 6 կարգին վճարումը պիտի կատարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Գալաթիոյ կիլիներուն կողմէ, ամէն օր, կէս օրէն առաջ ժամը 10էն մինչեւ 2½ կէս օրէն յետոյ, բայի կիրակի օրերէ, իսկ ուրբաթ օրերը 10էն մինչեւ կէս օր։ Թուականիր պարտաներու ընկերացած կարգներու փոխարէն ընկալագիր մը պիտի յանձնուի, որ իր չորքերութեան թուականէն 10 օր յետոյ վճարման համար պէտք է ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Սնտուկը, Գալաթիա։

Կ. Պոլիս 30 յուլիս 1908 13—10

* * *

Ազգ.—Ժէնվէքիի բրիօրիթէ 4 % օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթի տերերուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1902 օգոստոս 1/14ին ուարտող այդ պարտաթուղթերուն թիւ 19 կարգերը ինչպէս նաև 1893 օգոստոս 1/14ի վիճակահանութեան մէջ ամօրթի եկած պարտաթուղթերու միջև յառաջիկայ 31/13 օգոստոս ներկայացուին չնշուած պիտի համարուին։ 12—3

Կ. Պոլիս, 1/14 յուլիս 1908

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 113 —

ԲՕԼ ՄԱՐԿՐԻՔ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԿԻՆԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՄԱՐՔԻԶԻՆ ՎԷԼԷՖԵՆԴՐԻԹԻՆԸ

Ե.

ՈՒՇ ԿԱՄ ԿԱՆՈՒԽ՝
ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԵՒԱՆ ԿԵԼԼԷ

—Ստուգիս, իրաւունք ունիք եղեր, բաւ մարքիզը, առանց պարակկիս իր արտնեղութիւնը։

—Ի դերեւ ելա՞ք։

—Բոլորովին։

—Մօտ Քիսի քովէ։

—Զուգեր տակնէ կախել։

—Շա՜տ լաւ. ձեզի համար աշխատեցայ այդ միջոցին։

—Ա՜հ։

—Մինչ այդ տղէկան եռանէն ինկած էիք անօգուտ տեղը, եւ հարկ եղած տեղը կը գիմէի, բանակցելու համար Միթրէս Հարտէնի հետ։

—Ա՜, իսա՜ւ, արագօն մը ունի։ Ի՞նչ արդիւնք ունեցաւ ձեր գիմումը։

—Մօտի հետ հոս պիտի դայ, թէյ խմելու համար։

—Այդչա՞փ միայն, դիտել տուաւ Պ. որ Մօրայլ դժկամակութեամբ։

—Սկզբնաւորութիւնն է դեռ։

—Ե՞րբ պիտի այցելեն։

—Այսօր, ժամը հինգին։ Հիմա հինգին քառորդ կայ. ձեր սիրելիները երեւան պիտի եկէք ընդառաջ։

—Մտիկ ըրէ՛ք, բաւ մարքիզը։ Ամէն արտակարգութիւն կ'ընդունիմ, բայց չեմ ընդունիր որ վիս տիմարի տեղ դնեն։ Մօտ Քիս ապայ չէ բնաւ։

—Իրաւունք ունիք։

—Չէ՞ մի որ այդ տղէկան մօրաքոյրը կամ չեմ գիտեր ինչը կ'ուզէ ինձի ծանել Մօտի անեղծ առաքինութիւնը, ակարամիտ ծերուկ մը համարելով դիմացիս և բաւ ալմամ գին առաջարկելով։

—Ձեմ կարծեր որ այդ յանարգութիւնը ունենայ։

—Ուրեմն ինչ է ուզածը։

—Լուրջ ապագայ մը ապահովել Մօտի համար։

—Ինչ պէտք է հասկնայ այդ «լուրջ» բառով։

—Լաւ եկամուտներ։

—Աւելի լաւ։ Աւտիկ չնորհքով խօսք մը։

Ձիշդ այդ միջոցին դրան զանգակին ձայնը լսուեցաւ։ Միթրէս Հարտէն ներս մտաւ։ Բարձրահասակ ու տակուին գեղանի կին մըն էր, մանաւանդ Թաւիշէ վարդագոյն շրջազգեստ մը հագած և քողով լայն գլխարկ մը դրած։ Առանձին էր։

—Մօտը ո՞ւր է, գոչեց Ամէլի։

—Զկրցա. միասին գալ, տիար ըլլալուն համար. ծանր բան մը չէ։

—Բայց ներողութիւն. կարծեմ թէ չէք ճանչնար Պ. որ Մօրայլի մարքիզը, բաւ. Օր. Ամէլի։

Ու արարողական ձեւով մը իրարու ներկայացուց զանոնք։

—Մե՛ն, շատ լաւ կը ճանչնամ պարոն մարքիզը։ Գէթ չատ լսած եմ անոր վրայ խօսիլը, բաւ Միթրէս Հարտէն լուսեան խնտալով։

Այդ խօսքին վրայ՝ վեր առաւ երեսի քողը, այնպէսի դէմք մը երեւան բերելով, ուր թանձրացած դէներու մէջ սատկանին կը նշմարուէին անցեալ չքեղութեան մը աւերմունքը, թոռմած արտաւանունքներու մէջեւ վազող հիանալի աչքեր, խրոխտ և զրդռիչ ժպիտ մը։ Այդ դէմքը բոլորովին անծանօթ չէր. բայց իր ցիչած պատկերը կը չփոթուեր չատ տարբառ ու մեծին անցեալի մը հետ։ Թէյ խմելէ և քանի մը խօսքերու փոխանակութենէն յետոյ, ուր Միթրէս ի յայտ կը բերէր աչխարհի և կենցաղագէտ կին մը ըլլալը, Օր. Ամէլի զարմ եկաւ ու և է պատրաստակով։

—Պարո՛ն, Մօտը կը մնասէ՞ք, հարցուց Միթրէս Հարտէն, առանց այլ և այլի։

—Ասուած իմ...

—Ձեր կնամնծարութիւնը չի ժխտեր այդ բանը, ձեր ցաւն ծաղիկները, նամակները և ձեր գոնարիզնները բաւական պերճախօս են։

—Տիկին, բան մը չեմ ժխտեր։ Մին Մօտի նկատմամբ բաւն զգացում մը կը տածեմ և կը ցաւիմ որ չի փոխարիներ ան, որովհետեւ իմ մասիս անկեղծ եմ։

—Մօտ չատ երիտասարդ է։ իրաւունքն է կասկածոտ ըլլալ։ Իմ վրան միայն վստահութիւն ունի։

—Շատ կը չահագրգռուիք անով։

—Այո՛, եւ քովս տուի ու մեծցուցի այդ տղէկը։ Մօտի մայրը թատրոնի մէջ պարուհի էր։ Մօտ, որ բնաւ չէ ճանչցած հայրը, որուն մէն է։ Կ'ուզեմ իմ փրանամութիւնս օգտակար ըլլալ անոր, որպէս զի տեսած բաներուս ու ապրած դէպքերուս կարեմամ զինքը սպառազինել պայքարին դէմ։ Պարոն մարքիզ, ներեցէ՛ք ձեզի դիտել տալու թէ իրաւունք չունիք բանի տեղ չդնելու զիս։

—Մեր հոս տեսակցութիւնը ի վեր կը հանէ հանամանելու փափաքս։ Ինչ մը բաղձայ Օր. Մօտ։ Հարուստ ու վրատանելի բարեկամ մը, որ զինքը պաշտպանէ։ Այդ բարեկամը ես պիտի ըլլամ։ Երգեցիկ-արձարանի մէջ բեմ ելլելը նուազացում մէն է իրեն համար։ Գեղեցիկ ըլլալուն, մեծ թատրոններուն մէջ կրնայ խաղալ։ Իսկ եթէ կ'ուզէ արուեստէն հրաժարիլ, պէտք է կատարելապէս անկախ կեանք մը վարէ։ Ես պիտի տարտնվեմ այդ անկախ կեանքը։

—Ասանք խոստումնե՞ր են միայն, պարոն մարքիզ։

—Երբէ՞ն ի վեր Մօրայլ իր խօսքը չի բռներ։

—Երբիկ մարդ մը պատուոյ մասին երբեք յանձնառութիւն չատանձներ կնոջ մը համար։

—Տիկին, կը տեսնեմ որ բնաւ չէք ճանչնար զիս, բաւ մարքիզը վիրաւորուած մարդու մը յոխորտ չեչտով։ Դուք օտարուհի էք, եթէ ո՛չ պիտի գիտնայիք թէ...

—Պարոն մարքիզ, մի՛ բարկանար և թոյլ տուէ՛ք որ պատմութիւն մը ընեմ ձեզի։

—Մտիկ կ'ընեմ, բաւ Պ. որ Մօրայլ յարձակողական քաղաքականութեամբ մը։

—Ասնօթ տղուական մը կար, որուն անունը մոռցած եմ. ծո՛ն, մեծ անուն մը ունէր, լաւագոյն և ամենաշին տղուական կանութեան պատկանող, վերջապէս ձեզի պէս տեսակ մը... Այդ տղուական կին մը ունէր չատ գեղանի, խիստ անպիծ ու ազնիւ։ Բայց այդ պատուական կնոջ խառած էր իր ամուսինը։

Պ. որ Մօրայլ չեչտակի նայեցաւ Միթրէս Հարտէնի երեսը։ Այս վերջինը, անդգամ, չարունակեց.

—Այո՛, այդ տղուական օտար երկիրներ ճամբորդելու միջոցին կնոջմէն խորտուած էր, և այնքան լաւ խորտուած որ ան մայր ըլլալու վիճակին մէջ կը գտնուէր։ Ձեմ գիտեր թէ միտքս կրնամ հասկցնել... Փրանսերէն լեզուն չատ գէշ կը խօսիմ, յարեց Միթրէս Հարտէն սուր հեգնութեամբ մը, քանի որ չատ լաւ կը խօսէր այդ լեզուն։

Պ. որ Մօրայլ ընդսատ չարժուեմ մը բրած էր, որպէս թէ թունաւոր մեծ ճանճ մը խայթած ըլլար զինքը։ Միթրէս Հարտէն լուռ կը մնար, և մարքիզը ժպտագին կը հարցնէր.

— Յետո՛յ։

— Այդ կինը կը կարծէր թէ իր գաղտնիքը լաւ պահուած է։ Ամուսինն ալ, ամէն ամուսիններու պէս, երջանիկ ոգիութեան մը անձնուուր եղած էր։ Դիմբախտութիւնը հոն էր որ զաւակ մը պիտի ծնէր։

— Ա՜հ, բաւ Պ. որ Մօրայլ։

(Շարունակելի)

Արտնցաստր ԴԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ